

Међународни научни скуп
САВРЕМЕНА СРПСКА ФОЛКЛОРИСТИКА 17
Тршић, 2–4. октобар 2026.

**КЊИГА АПСТРАКАТА
И
ПРОГРАМ СКУПА**

International Scientific Conference
CONTEMPORARY SERBIAN FOLKLORISTICS 17
Tršić, October 2–4, 2026

**BOOK OF ABSTRACTS
AND
CONFERENCE PROGRAMME**

Београд – Тршић, 2026
Belgrade – Tršić, 2026

Издавачи

Удружење фолклориста Србије, Београд
Универзитетска библиотека „Светозар Марковић”, Београд
Институт за књижевност и уметност, Београд
Научно-образовно културни центар „Вук Караџић”, Тршић

За издаваче

Данијела Поповић Николић
Александар Јерков
Светлана Шеатовић
Никола Ненадовић

Уреднице

Марина Младеновић Митровић
Ана Банић Грубишић

Припрема за штампу

Матеа Милошевић

ISBN 978-86-7301-241-4 (УБСМ)

Штампа

Copy Studio

Тираж

60 примерака

Одржавање скупа подржало

Министарство науке, технолошког развоја и иновација
Републике Србије

Удружење фолклориста Србије, Београд
Универзитетска библиотека „Светозар Марковић”, Београд
Институт за књижевност и уметност, Београд
Научно-образовно културни центар „Вук Караџић”, Тршић

Међународни научни скуп
САВРЕМЕНА СРПСКА ФОЛКЛОРИСТИКА 17
Тршић, 2–4. октобар 2026.

Association of Serbian Folklorists, Belgrade
University Library “Svetozar Marković”, Belgrade
Institute for Literature and Art, Belgrade
Scientific, Educational and Cultural Center “Vuk Karadžić”, Tršić

International Scientific Conference
CONTEMPORARY SERBIAN FOLKLORISTICS 17
Tršić, October 2–4, 2026

Програмски одбор

- проф. др Ана Банић Грубишић, виша научна сарадница, Институт за етнологију и антропологију / ванредна професорка, Одељење за етнологију и антропологију, Филозофски факултет Универзитета у Београду, Београд, Србија
- др Бранко Бановић, виши научни сарадник, Етнографски институт САНУ, Београд, Србија
- др Елена Барбулеску, научна саветница, Фолклорни архив Румунског академског института, Универзитет Бабеш Бољај у Клуж-Напоки, Клуж-Напока, Румунија
- проф. др Маргарет Бајсингер, редовна професорка / научна саветница, Одељење словенских језика и књижевности, Универзитет Принстон, Њу Џерси, Сједињене Америчке Државе
- проф. др Данијела Велимировић, ванредна професорка, Филозофски факултет Универзитета у Београду, Београд, Србија
- проф. др Моника Вожњак, ванредна професорка, Институт за европске, америчке и интеркултуралне студије Сапиенца универзитета у Риму, Рим, Италија
- др Дејан Илић, научни сарадник, Институт за књижевност и уметност у Београду, Београд, Србија
- академик Јелена Јовановић, научна саветница, Музиколошки институт САНУ, Београд, Србија
- проф. др Галина Кабакова, ванредна професорка, Универзитет Сорбона, Париз, Француска / истраживачица, Институт за студије славистике при Руској академији наука, Москва, Русија
- др Сања Лазаревић Радак, научна саветница, Институт за политичке студије, Београд, Србија
- др Лиси Лајнесте, научна саветница, Естонски књижевни музеј, Талин, Естонија
- проф. др Ана Лулева, редовна професорка, Институт за етнологију и фолклористику с Етнографским музејем, Софија, Бугарска
- проф. др Тео Медер, професор емеритус, Универзитет у Гронигену, Гронинген / научни саветник, Мертенс Институт, Амстердам, Холандија

др Ана Милинковић, научна сарадница, Институт за књижевност и уметност у Београду, Београд, Србија

др Марина Младеновић Митровић, научна сарадница, Институт за књижевност и уметност у Београду, Београд, Србија

др Марјета Писк, научна сарадница, Институт за етномузикологију, Научноистраживачки центар Словеначке академије наука и уметности, Љубљана, Словенија

проф. др Валентина Питулић, редовна професорка, Филозофски факултет Универзитета у Приштини (са привременим седиштем у Косовској Митровици), Косовска Митровица, Србија

проф. др Данијела Поповић Николић, редовна професорка, Филозофски факултет Универзитета у Нишу, Ниш, Србија

проф. др Немања Радуловић, редовни професор, Филолошки факултет Универзитета у Београду, Београд, Србија

Организациони одбор

др Ана Банић Грубишић, Филозофски факултет Универзитета у Београду

мср Марија Брашанац, докторанд Филозофског факултета Универзитета у Београду

мср Милица Вученовић, докторанд Филозофског факултета Универзитета у Београду

проф. др Александар Јерков, Универзитетска библиотека „Светозар Марковић”, Београд

др Марина Младеновић Митровић, Институт за књижевност и уметност, Београд

др Смиљана Ђорђевић Белић, Институт за књижевност и уметност, Београд

Никола Ненадовић, Научно-образовно културни центар „Вук Караџић”, Тршић

др Светлана Шеатовић, Институт за књижевност и уметност, Београд

Programme Committee

Prof. Ana Banić Grubišić, PhD, Senior Research Associate, Institute of Ethnology and Anthropology / Associate Professor, Department of Ethnology and Anthropology, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Branko Banović, PhD, Senior Research Associate, Institute of Ethnography SASA, Belgrade, Serbia

Elena Barbulescu, PhD, Senior Researcher, Folklore Archive of Romanian Academy, Department of Modern History, Archivistic and Ethnology, "Babeş-Bolyai" University in Cluj-Napoca, Romania

Prof. Margaret Beissinger, PhD, Research Scholar and Lecturer, Department of Slavic Languages and Literatures, Princeton University, New Jersey, United States

Dejan Ilić, PhD, Research Associate, Institute for Literature and Art, Belgrade, Serbia

Academician Jelena Jovanović, PhD, Principal Research Fellow, Institute of Musicology SASA, Belgrade, Serbia

Prof. Galina Kabakova, PhD, Associate Professor, Slavic Department, Sorbonne University, Paris, France / Researcher, Institute for Slavic Studies of the Russian Academy of Sciences, Moscow, Russia

Liisi Laineste, PhD, Research Professor at Estonian Literary Museum, Tallinn, Estonia

Sanja Lazarević Radak, PhD, Principal Research Fellow, Institute for Political Studies, Belgrade, Serbia

Prof. Ana Luleva, PhD, Full Professor, Institute of Ethnology and Folklore Studies with Ethnographic Museum, Bulgarian Academy of Sciences, Sofia, Bulgaria

Prof. Theo Meder, Professor Emeritus by special appointment at the University of Groningen, Groningen / Senior Researcher, Meertens Instituut, Amsterdam, Netherlands

Ana Milinković, PhD, Research Associate, Institute for Literature and Art, Belgrade, Serbia

Marina Mladenović Mitrović, PhD, Research Associate, Institute for Literature and Art, Belgrade, Serbia

Marjeta Pisk, PhD, Research Associate, Research Centre of the Slovenian Academy of Science and Arts, Institute of Ethnomusicology, Ljubljana, Slovenia

Prof. Valentina Pitulić, PhD, Full Professor, Faculty of Philosophy, University of Priština (with temporary headquarters in Kosovska Mitrovica), Kosovska Mitrovica, Serbia

Prof. Danijela Popović Nikolić, PhD, Full Professor, Faculty of Philosophy, University of Niš, Niš, Serbia

Prof. Nemanja Radulović, PhD, Full Professor, Faculty of Philology, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Prof. Danijela Velimirović, PhD, Associate Professor, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

Prof. Monika Woźniak, PhD, Associate Professor, Institute of European, American and Intercultural Studies, Sapienza University of Rome, Rome, Italy

Organizing Committee

Prof. Ana Banić Grubišić, PhD, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Serbia

Marija Brašanac, MA, PhD Candidate, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Serbia

Smiljana Đorđević Belić, PhD, Institute for Literature and Art, Belgrade, Serbia

Prof. Aleksandar Jerkov, PhD, University Library “Svetozar Marković”, Belgrade, Serbia

Marina Mladenović Mitrović, PhD, Institute for Literature and Art, Belgrade, Serbia

Nikola Nenadović, Scientific, Educational, and Cultural Center “Vuk Karadžić”, Tršić, Serbia

Svetlana Šeatović, PhD, Institute for Literature and Art, Belgrade, Serbia

Milica Vučenović, MA, PhD Candidate, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Serbia

Теме

1) *Хибридност у фолклору*

Ова тема има за циљ да окупи истраживаче различитих дисциплина заинтересоване за проучавање фолклора у условима културне динамике, интеркултуралних сусрета и савремених медијских и друштвених промена. Хибридност у фолклору је широк концепт, који се може односити на мешање и прожимање различитих културних, жанровских, дискурзивних и симболичких елемената, при чему се стварају нови облици и значења. Може се манифестовати на нивоу жанрова, ликова, мотива, језика или начина преношења порука у различитим врстама фолклорног израза – вербалног, музичког, плесног итд.

У теорију књижевности и теорију културе овај појам/концепт увео је Бахтин, а преузео га је из лингвистике и природних наука. Полазећи од Бахтинових теорија дијалогичности, хетероглосије и карневалског, фолклор се може разумети као простор у коме се различити гласови, праксе и традиције непрестано прожимају и преобликују. Хибридност се у том контексту може схватити као иманентно својство фолклорних творевина, које се развијају кроз дијалог између „високог” и „ниског”, локалног и глобалног, традиционалног и савременог. Теоријске основе нуди и концепт културне хибридности, коју Питер Берк схвата као процес културног сусрета и мешања, указујући на историјску условљеност и продуктивност хибридних облика. Могућа поља истраживања обухватају књиге за народ, сановнике, уџбенике, али и на укрштање текста и аудио-визуелних елемената у савременом фолклору. У контексту ових теорија, фолклор посматрамо као простор у коме се културне границе не само прелазе већ и активно преиспитују и редефинишу.

Последњих деценија у домену теорије културе доминира дефиниција коју даје Хоми Баба, у којој хибридност представља главну карактеристику (пост)колонијалних идентитета, залазећи у питања транскултурализма, мултукултурализма и транснационализма. Концепти „трећег простора”, мимикрије и амбивалентности могли би бити примењени и на фолклорне облике. Ови увиди

могу бити од значаја за анализу фолклора у контекстима миграција, дијаспора, постсоцијалистичких и постимперијалних културних простора, као и за питања реартикулације идентитета.

Тревор Бланк хибридизацију фолклорне културе препознаје у појави нових медија, чиме се отварају нова поља проучавања, док теорија о постхуманом фолклору (Т. Томпсон) указује на нељудске актере као учеснике у фолклорној комуникацији. Ови приступи омогућавају преиспитивање појма хибридности у условима дигиталне културе и глобалних комуникацијских токова.

Осим уклапања у наведене теоријске оквире, фолклор као област проучавања пружа могућност за шире и флексибилније схватање појма хибридности, с обзиром на то да обухвата различите облике културног прожимања, трансформације и континуитета. Хибридност у фолклору може обухватати и проучавање антропозооморфних и других хибридних бића, чиме се могуће поље истраживања шири и на митологију, религију и студије културе, а истовремено се приближава актуалним зоофолклористичким истраживањима и животињском обрту. Имајући у виду тренутну политичку и економску ситуацију на глобалном нивоу, може се приметити да се прелазни, односно хибридни облици вернакуларног израза интензивно јављају у временима кризе, како показују досадашња истраживања. Хибридност се као концепт може препознати и у методологији или употреби одређених ресурса, почев од позиције истраживача, преко дигиталне етнографије до употребе нових алата у различитим фазама истраживачког процеса (нпр. базираних на вештачкој интелигенцији).

2) *Фолклор материјалне културе*

Овај тематски блок замишљен је као прилика да се размотре савремени теоријски и методолошки приступи фолклору материјалне културе, полазећи од схватања да су материјалне праксе саставни део фолклорних процеса и кључни носиоци културних значења, идентитета и друштвених односа. У оквиру некадашње поделе на вербални фолклор, обичајни фолклор и материјални фолклор, дисциплинарна пажња била је претежно усмерена на истраживање фолклора као вида вербалне уметности.

Данас се материјалне и нематеријалне димензије фолклора посматрају као нераздвојиве, будући да материјални фолклор готово увек делује у спрези са вербалним и обичајним фолклором. Немогуће га је раздвојити од перформативних и наративних аспеката фолклора, јер је део свакодневног живота и повезан са свим димензијама људског искуства – радом, потрошњом, креативношћу и емоцијама. У најкраћем, материјални фолклор сагледава се као скуп вернакуларних пракси кроз које се културно знање материјализује и преноси, односно као скуп пракси и значења који се артикулишу кроз предмете, њихову употребу, циркулацију и симболичку вредност у свакодневном животу одређене заједнице/фолклорне групе. Материјални фолклор подразумева процесуални и контекстуални приступ у којем фокус није на предмету као готовој форми, већ на праксама његове израде, употребе, прилагођавања, циркулације и тумачења, као и на процесу неформалног преношења знања, комуникације и креативности. Предмети немају само функционалну вредност већ се за њих везују приче и културне вредности. Предмети се сагледавају као део друштвених односа и културних пракси – као (пре)носиоци симболичких значења који обликују свакодневно искуство и учествују у конституисању идентитета, сећања и емоција. Поље материјалне културе представља простор интердисциплинарног дијалога, повезујући фолклористику са историјом, антропологијом и студијама културе кроз анализу свакодневних вернакуларних пракси, традиције и неформалног преноса знања.

Тематски блок подстиче излагања посвећена проблематизовању односа материјалног и нематеријалног, ритуалног и свакодневног, као и истраживања која се баве различитим аспектима фолклора материјалне културе, укључујући: занате и рукотворине; текстил, одећу и праксе украшавања; вернакуларну архитектуру и покућство; храну и кулинарске праксе; деју материјалну културу; меморијалне објекте; предмете из домена фандома и DIY културе; дигитално посредоване облике материјалности и њихове трансформације. Посебно су добродошла излагања која нуде критичко промишљање односа између материјалног фолклора и културног наслеђа, укључујући процесе документовања, прикупљања и музеализације фолклора. Позивамо и ауторе који разматрају порозне границе

између фолклорног и популарног, ручно рађеног и индустријског, односно истраживања усмерена на анализу савремених процеса комодификације материјалног фолклора (туризам, фестивали и други видови тржишне циркулације), као и нове облике материјалног фолклора, попут дигитално посредованих пракси у којима се физички и дигитални аспекти међусобно прожимају.

3) *Савремена фолклористика*

У оквирима ове теме предвиђена су представљања актуелних истраживања из свих области фолклористике.

Topics

1) *Hybridity in Folklore*

This topic aims to bring together scholars from different disciplines who are interested in studying folklore in the context of cultural dynamics, intercultural encounters, and contemporary media and social change. Hybridity in folklore is a broad concept that can refer to the blending and interweaving of diverse cultural, genre, discursive, or symbolic elements, resulting in new forms and meanings. It may manifest at the level of genre, characters, motifs, language, modes of transmission in different forms of folklore expression – verbal, musical, dance etc.

The concept was introduced into literary and cultural theory by Mikhail Bakhtin, who adopted it from linguistics and the natural sciences. Drawing on Bakhtin's theories of dialogism, heteroglossia, and the carnivalesque, folklore can be perceived as a space in which different voices, practices, and traditions continuously intersect and reshape one another. In this sense, hybridity may be understood as an inherent feature of folklore forms, which are shaped through an ongoing dialogue between the "high" and the "low," the local and the global, the traditional and the contemporary. Theoretical foundations can also be found in the concept of cultural hybridity as articulated by Peter Burke, who approaches it as a process of encountering and blending between cultures, emphasizing both the historical conditioning and the productive potential of hybrid forms. Possible areas of research include chapbooks, dream books, school textbooks, and intersections of text and audio-visual elements in contemporary folklore. Within these theoretical frameworks, folklore is considered a space where cultural boundaries are not only crossed but actively questioned and redefined.

In recent decades, cultural theory has largely been shaped by Homi Bhabha's definition of hybridity as a defining feature of (post)colonial identities, engaging with issues of transculturalism, multiculturalism, and transnationalism. Concepts such as the "third space", mimicry, and ambivalence may also be fruitfully applied to folkloric forms. These insights are particularly relevant for analyzing folklore in contexts of migration, diaspora, postsocialist and postimperial cultural spaces, as well as in processes of identity rearticulation.

Trevor Blank identifies the hybridization of folklore in the emergence of new media, thereby opening up new fields of inquiry, while the theory of posthuman folklore (T. Thompson) points to nonhuman actors as participants in folkloric communication. These approaches enable rethinking hybridity under circumstances of digital culture and global communication flows.

Beyond fitting into the theoretical frameworks outlined above, folklore as a field of study offers the possibility of a broader and more flexible understanding of hybridity, since it encompasses diverse forms of cultural interpenetration, transformation, and continuity. Hybridity in folklore may also include the study of anthropo-zoomorphic and other hybrid beings, thereby extending the field into mythology, religion, and cultural studies, while engaging with current research in zoofolkloristics and the animal turn. In light of the current global political and economic situation, it's evident that transitional – that is, hybrid – forms of vernacular expression tend to proliferate in times of crisis, as previous research has shown. Finally, hybridity may also be recognized in methodology: in the researcher's stance, in digital ethnography, or in the use of new tools in different phases of the research process (for example, those based on artificial intelligence).

2) Folklore of Material Culture

This thematic section is conceived as an opportunity to reflect on contemporary theoretical and methodological approaches to the folklore of material culture, starting from the premise that material practices are an integral part of folklore processes and key carriers of cultural meaning, identity, and social relations. Within the earlier division of folklore into verbal, customary, and material forms, scholarly attention was predominantly directed toward folklore as a form of verbal art. Today, however, the material and immaterial dimensions of folklore are understood as inseparable, since material folklore almost always operates in conjunction with verbal and customary forms.

Materiality cannot be separated from the performative and narrative aspects of folklore, as it forms part of everyday life and is connected to all dimensions of human experience – work, consumption, creativity, and emotion. In short, material folklore can be understood as a set of

vernacular practices through which cultural knowledge is materialized and transmitted; that is, as a constellation of practices and meanings articulated through objects, their use, circulation, and symbolic value in the everyday life of a particular community or folklore group. This implies a processual and contextual approach in which the focus is not on the object as a finished form, but on the practices of its making, use, adaptation, circulation, and interpretation, as well as on the informal transmission of knowledge, communication, and creativity. Objects possess not only functional value but are also embedded in stories and cultural values. They are viewed as part of social relations and cultural practices – as carriers and transmitters of symbolic meanings that shape everyday experience and participate in shaping identity, memory, and emotions. The field of material culture thus becomes a space of interdisciplinary dialogue, linking folkloristics with history, anthropology, and cultural studies through the analysis of everyday vernacular practices, tradition, and informal knowledge transmission.

Researches are invited to critically explore the relationship between the tangible and intangible, the ritual and the everyday, as well as research addressing various aspects of material folklore, including crafts and handicrafts; textiles, clothing, and ornaments; vernacular architecture and household objects; food and culinary practices; children's material culture; memorabilia; fandom and DIY objects; digitally mediated forms of materiality and their transformations. Contributions that offer a critical reflection on the relationship between material folklore and cultural heritage, including processes of documentation, collection, and musealization are particularly welcome. We also encourage papers that examine the porous boundaries between folklore and popular culture, the handmade and the industrial, as well as studies focused on contemporary processes of commodification of material folklore (tourism, festivals, and other forms of market circulation), and new forms of material folklore such as digitally mediated practices in which physical and digital aspects intertwine.

3) *Contemporary folkloristics*

The results of ongoing research in any folkloristic sphere can be presented within the framework of this topic.

ΠΡΟΓΡΑΜ ΣΚΥΠΑ

CONFERENCE PROGRAMME

ПЕТАК, 2. ОКТОБАР / FRIDAY, OCTOBER 2

9.00 Полазак из Београда / Departure from Belgrade

**11.30 Долазак у Тршић, смештај и регистрација учесника
/ Arrival in Tršić, accommodation and registration of
the participants**

13.00 Ручак / Lunch

14.00 Отварање скупа / Opening ceremony

Представници домаћина

Никола Ненадовић, директор НОКЦ „Вук Караџић” у
Тршићу / Nikola Nenadović, Director of Scientific, Educational
and Cultural Center “Vuk Karadžić”, Tršić

Данијела Поповић Николић, председница Удружења
фолклориста Србије / President of the Association of Serbian
Folklorists

14.30 Пленарна предавања / Keynote lectures

Председава: / Chair: Данијела Поповић Николић

Данијела Петковић, *Епски антијунак кроз призму квантних
теорија*

Дејан Ајдачић, *Словенска митологија и интернет мимови*

16.15 Сесија 1а / Session 1a

Председава: / Chair:
Данијела Петковић

16.15 Бошко Сувајић,
Битије и име српско проф.
др Снежане Самарције

16.30 Бранко Ђупурдија,
Први звуци рокенрола у
Бајмоку. Организовање и
значај наступа
вокално-инструменталног
оркестра Апачи
1964/65. године

16.45 Марко Стојановић,
Интегрисање елемената
фолклора у етнографске
поставке о култури
привређивања –
пример изложбе
„Рука, мука и наука”

17.00 Сузана Мицева,
Култот на Светите
Петнаесет Тивериополски
Свештеномаченици низ
народните преданија од
11 век до денес

17.15 Дискусија / Discussion

16.15 Сесија 1б / Session 1b

Председава: / Chair:
Бојана Радовановић
Шупут

16.15 Здравко Ранисављевић,
Хибридноста у српском
кореографисаном фолклору:
случај Ансамбла народних
игара и песама Србије „Коло”

16.30 Lazar Barać,
Vox traditionis: Cirkulacija
i artikulacija tradicionalnog
glasa u hibridnim
muzičkim pejzažima – ka
multidimenzionalnoj muzičkoj
biografiji Bojane Brdarić

16.45 Веселка Тончева,
Динамика и хибридноста
в песенната култура от
края на XIX и началото
на XX в. (наблюдения
вврху сбирките на Л. Куба
„Písňe makedonské“ (1928)
и „Písňe bulharské“ (1929)
от поредицата „Slovanstvo
ve svých zpěvech“)

17.00 Ђорђина Трубарац Матић,
Соку баћи вира или ти о
настајању и хибридности
феномена савременог
глобалног децјег фолклора

17.15 Milica Vučenović,
Karnevalizacija tradicije –
krajiški zborovi kao savremeni
folklorni fenomen

17.30 Дискусија / Discussion

18.00 Пауза за кафу / Coffee break

**18.30 ПРЕДСТАВЉАЊЕ ИЗДАЊА УДРУЖЕЊА
ФОЛКЛОРИСТА СРБИЈЕ / THE ASF EDITIONS
PRESENTATION**

20.00 ВЕЧЕРА / DINNER

СУБОТА, 3. ОКТОБАР / SATURDAY, OCTOBER 3

8.00 Доручак / Breakfast

9.00 Сесија 2a / Session 2a
Председава: / Chair:
Лидија Делић

9.00 Немања Радловић,
*Страно тело између два
света. Један детаљ из Пута
у Далмацију*

9.15 Наташа Дракулић
Козић, *Драмска (ре)
интерпретација усмене
баладе „Хасанагиница”:
о психолошкој и телесној
димензији индивидуе у
контексту патријархалног
колектива*

9.30 Vesna Kuraica,
*Folklorni lik japanske veštice
i njegove reinterpretacije*

9.45 Дискусија / Discussion

9.00 Сесија 2b / Session 2b
Председава: / Chair:
Бранко Ћупурдија

9.00 Jelena Ćuković,
*Materijalizacija ratnog
folkloru i ekološkom
aktivizmu: „štab” kao
vernakularna praksa otpora
u Gornjim Nedeljicama*

9.15 Katarina Mitrović
Ražnatović, *Studentski folklor
univerziteta u Sjedinjenim
Američkim Državama:
Studija slučaja Univerziteta
u Vajomingu*

9.30 Anđelka Živojinović,
*Zemlja pamti: folklorna
kodifikacija industrijskog
zagađenja na teritoriji opštine
Loznica*

9.45 Дискусија / Discussion

10.15 Сесија 3а / Session 3a
Председава: / Chair:
Немања Радуловић

10.15 Theo Meder,
Marina Mladenović
Mitrović, *A Selection of
Trump Memes on Bluesky
and Instagram (March-May
2026): Religion, Cult and
Folktales*

10.30 Sonja Radivojević,
*Digitalni folklor savremenog
dejtinga: etnografska analiza
kratkih video-narativa o
partnerskim odnosima na
Instagramu*

10.45 Смиљана Ђорђевић
Белић, Лидија Делић,
*Пословица у дигиталном
фолклору: колективна
импровизација и
варијантност*

11.00 Дискусија / Discussion

**11.15 Пауза за кафу / Coffee
break**

12.00 Сесија 4а / Session 4a
Председава: / Chair:
Ана Банић Грубишић

10.15 Сесија 3б / Session 3b
Председава: / Chair:
Бошко Сувајцић

10.15 Јелена Јовановић,
*Фолклорно наслеђе у поезији
Злате Коцић*

10.30 Marija Bjelica,
*Folklorni elementi
u romanu Bekos
Enesa Halilovića*

10.45 Ана Ђорђевић,
*„Традиционално”
у филмској музици
Мањифика*

11.00 Дискусија / Discussion

**11.15 Пауза за кафу / Coffee
break**

12.00 Сесија 4б / Session 4b
Председава: / Chair:
Драгана Вукићевић

12.00 Ноел Путник,
*Змијски цар са ролексом:
хуманоидни рептили као
савремени мит о скривеној
елити*

12.15 Marija Brašanac,
*Jailbreak AI – vernakularne
teorije o „oslobađanju” VI
četbotova od ugrađenih
mekhanizama cenzure*

12.30 Jasmina Nikolić,
*„Čorbe čorbe čorba”: veštačka
inteligencija kao evaluator
Geteovog i Skotovog prevoda
„Hasanaginice” и svetlu
studija kulture i prevodenja*

12.45 Дискусија / Discussion

12.00 Јована Јосиповић,
*Рефлекси и укритијаји народних
предања у приповеткама
Јанка Веселиновића и Илије
Вукићевића*

12.15 Снежана Божић,
*Женска жртвост: видови
преобликовања у савременој
српској прози*

12.30 Дејан Илић,
Бојана Радовановић
Шупут, *Хибридноста
фолклорних и музичких
елемената у кратком
анимираном филму
Смрт Мајке Југовића*

12.45 Дискусија / Discussion

13.00 Пројекција етнографског филма *Славење, светиљ или
светац. Крсна слава у Карањевака*. Учествују: проф.
др Михај Радан (аутор) и проф. др Слободан Наумовић
(модератор) / **Ethnographic Film Screening: *Slavenje,
Svetilj ili Svetac. Krsna Slava u Karaševaka*. Featuring
Prof. Dr. Mihai Radan (author) and Prof. Dr. Slobodan
Naumović (moderator)**

14.00 РУЧАК / LUNCH

15.30 Посета комплексу Сабориште и родној кући Вука
Караџића / Visit to Saborište complex and the house Vuk
Karadžić was born in

18.00 Сесија 5a / Session 5a

Председава: / Chair:

Дејан Ајдачић

18.00 Monika Wozniak,
*Playable Folklore from the
Periphery: Rewriting the
Vampire Canon in Real
Vampires*

18.15 Krinka Baković,
*Duhovi života u ruševinama:
postsocijalistička imaginacija
u narativima igrača u Srbiji
na primeru video-igre Disco
Elysium*

18.30 Athanasios Barmpalexis,
*Spectral Partisans: Counter-
Mythopoiesis, Vernacular
Imagination, and Digital
Re-Enchantment in Dungeon
Synth*

18.45 Irina Antanasijević,
*Obeležja rata: folklor i vojna
simbolika u jugoslovenskim
ratovima 90-ih*

19.00 Дискусија / Discussion

20.00 СВЕЧАНА ВЕЧЕРА / FORMAL DINNER

18.00 Сесија 5b / Session 5b

Председава: / Chair:

Ђорђина Трубарац Матић

18.00 Dragana Vukićević,
Književni etnografizmi

18.15 Miloš Rašić,
*Od terena do vitrine: privatne
kolekcije kao alternativni
režimi muzealizacije „narodne
nošnje”*

18.30 Ana Banić Grubišić,
*Šta jedno jelo može da
ispriča? Kulinarski recept
kao deo porodičnog folklor
i generacijskog nasleđa*

18.45 Данијела Костадиновић,
*Пословице и изреке из
лесковачког краја као извор
за проучавање материјалне
културе*

18.45 Дискусија / Discussion

НЕДЕЉА, 4. ОКТОБАР / SUNDAY, OCTOBER 4

8.00 Доручак / Breakfast

9.00 Сесија 6a / Session 6a
Председава: / Chair:
Дејан Илић

9.00 Мирослава Караџуба,
*Система жіночих образів у
народній баладі південних
слов'ян*

9.15 Александра Бјелић,
*Пародија епике у
рукописној грађи Рада В.
Познановића*

9.30 Ана Витанова-Рингачева,
*Свонецот како ритуален
предмет и неговата
исцелителна функција
во Странчинарските
игри во Мокриево*

9.45 Дискусија / Discussion

10.00 Сесија 7a / Session 7a
Председава: / Chair:
Александра Бјелић

10.00 Ulkar Yusifova,
*Ethnobotanical Traditions
in Karabakh: Mythology
and Healing Practices*

9.00 Сесија 6b / Session 6b
Председава: / Chair:
**Смиљана Ђорђевић
Белић**

9.00 Ана Миљинковић,
*Демонолошка предања и приче
о искуству са натприродним
у дигиталном окружењу*

9.15 Наталья Граматчикова,
*Сны о покойных
родственниках как способ
гибридной коммуникации*

9.30 Драгана Ђурић,
*Формулативни искази у
посмртним обредима неких
словенских народа*

9.45 Дискусија / Discussion

10.00 Сесија 7b / Session 7b
Председава: / Chair:
Драгана Ђурић

10.00 Сава Дамјанов,
*Хибридне фолклорне форме
на интернету*

10.15 Маја Калезић,
*Фигура путујућег
трговца у светлу лексеми
праматар: етнографски и
фолклорни контекст једног
недовољно регистрованог
грецизма*

10.30 Јулијана Деспотовић,
*Непредикатске реченице
у српским кратким
фолклорним говорним
облицима*

10.45 Дискусија / Discussion

10.15 Вероника Абрамова,
Юлия Архангельская,
*Персонажи братъев Гримм
в сетевой поэзии (по данным
сайта Поэторий.ру)*

10.30 Данијела Поповић
Николић,
*Зла долина у процесу
хибридизације вербалног
дискурса*

10.45 Дискусија / Discussion

11.00 ЗАВРШНА ДИСКУСИЈА И ЗАТВАРАЊЕ СКУПА /
FINAL DISCUSSION AND CONFERENCE CLOSING
CEREMONY

12.00 Посета манастиру Трноша / Trip to Tronoša monastery

14.00 РУЧАК / LUNCH

16.00 Повратак за Београд / Departure from Tršić

АПСТРАКТИ

ABSTRACTS

Вероника Абрамова

Тульский государственный педагогический университет им. Л.Н. Толстого
Тула, Россия

e-mail: istinijobraz@mail.ru

ORCID: 0000-0003-0998-777

Юлия Архангельская

Тульский государственный педагогический университет им. Л.Н. Толстого
Тула, Россия

e-mail: archangelju@yandex.ru

ORCID: 0000-0003-3684-9658

Персонажи братьев Гримм в сетевой поэзии (по данным сайта Поэторий.ру)

Однострочные формы сетевой поэзии (стишки-пирожки, стишки-порошки, депрессяшки и т.п.) – относительно молодой феномен цифрового пространства, который в настоящий момент активно исследуется филологами, фольклористами и культурологами. Многие исследователи обратили внимание на важную роль, которую играют в сетевых стишках прецедентные феномены. В качестве прецедентных текстов в сетевой поэзии Рунета часто используются сказки (отечественные и зарубежные, фольклорные и литературные). Наряду с такими персонажами восточнославянского фольклора, как колобок, царевна-лягушка, Баба-Яга и др., в сетевой поэзии фигурируют и комически обыгрываются образы героев из сказок братьев Гримм. На сайте «Поэторий.ру», который аккумулирует поэзию малых сетевых жанров, нами обнаружено 23 текста про Белоснежку, 9 - про Рапунцель, 9 - про мальчика с пальчик, 4 - про бременских музыкантов, 1 - про Гензеля и Гретель, 1 - про короля Дроздоборода. Кроме того, в сетевой поэзии часто встречается контаминированный сюжет русской народной сказки про царевну-лягушку и сказки братьев Гримм про короля-лягушонка (лягушка превращается или должна превратиться в царевну после поцелуя). Комический эффект нередко создается за счет «сталкивания» в одном контексте персонажей из разных произведений на основе одинаковых ассоциативных

связей. Так, гномы уходят от Белоснежки в Эребор (королевство гномов в сказочном мире Дж.Р.Р. Толкиена), осел из «Бременских музыкантов» идет за героиней советской кинокомедии «Кавказская пленница», Гензель и Гретель раскрошили колобка, чтобы найти дорогу домой.

Дејан Ајдачић

Филолошки факултет, Гдањски универзитет

Гдањск, Польша

e-mail: dejajd@gmail.com

ORCID: 0000-0002-4098-4660

Словенска митологија и интернет мимови

У излагању ће бити указано на бића словенских веровања и фолклорних текстова која се често појављују у интернет мимовима. Мим као хибридна форма слике и текста, традиционалних веровања и савремених погледа на ту традицију, словенских и несловенских црта и језичких варијација, укрштају различите културне слојеве и на духовит начин користе и преображавају културне стереотипе у форми дигиталног фолклора који се брзо размењује, углавном на друштвеним медијима. Мимови са вампирима, вештицама, русалкама, ђаволим, здухачима боговима и другим бићима биће осматрени како са фолклористичке тачке гледишта, како кроз однос „изворних” и измењених црта тако и са становишта порука и активираних стратегија подсмеха.

Irina Antanasijević

Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu

Beograd, Srbija

e-mail: antiira@mail.ru

ORCID: 0000-0003-0794-0786

Obeležja rata: folklor i vojna simbolika u jugoslovenskim ratovima 90-ih

Vojna simbolika u jugoslovenskim ratovima devedesetih godina predstavljala je ne samo sredstvo identifikacije već i važan kulturni i komunikacioni mehanizam u oblikovanju kolektivnog identiteta i ratne mitologije. U radu se istražuju sledeće pretpostavke: mitovi rata funkcionišu kao društveni i ciklično obnovljivi kulturni fenomeni; vizuelna obeležja rata nosioci su kolektivnog pamćenja i političkog značenja; ratna simbolika ima identifikacionu i propagandno-psihološku funkciju; vojni ševron funkcioniše kao specifičan komunikacioni kod ratne kulture; simbolika jugoslovenskih ratova oslanjala se na folklor, epsku tradiciju, religijske motive i nacionalnu heraldiku; usmena tradicija imala je značajnu ulogu u očuvanju i prenosu ratne simbolike.

Krinka Baković

Etnografski institut SANU

Beograd, Srbija

e-mail: krinka.bakovic@ei.sanu.ac.rs

ORCID: 0009-0009-5178-7169

Duhovi života u ruševinama: postsocijalistička imaginacija u narativima igrača u Srbiji na primeru video-igre *Disco Elysium*

Rad istražuje postrevolucionarni i politički fragmentisani kvaziurbani prostor video-igre *Disco Elysium* (2019) iz perspektive igrača u savremenoj Srbiji, sa posebnim osvrtom na načine na koje

se reartikulišu i reinterpetiraju narativi o tranziciji, kolektivnom gubitku, infrastrukturnom propadanju i političkoj dezorijentaciji. Tokom etnografskog istraživanja identitetskih praksi i iskustava igrača video-igara u Srbiji koje sam sprovodila tokom 2025. i početkom 2026. godine, primetila sam naročit značaj narativne detektivske igre *Disco Elysium* u kazivanjima sagovornika. Izmišljena digitalna geografija i složena društveno-politička struktura ove popularne video-igre percipira se kao „poznata”, te se promatra kroz estetiku transformacije postsocijalističkih društava i njenih posledica. Rad polazi od pretpostavke da video-igre funkcionišu kao prenosioци kolektivnog znanja o fragmentima društvene i političke prošlosti, te da pregovaraju svoja značenja u savremenom kontekstu. Argument koji će u radu biti obrazložen jeste da motivi poput „ruševina” i „gubitka” u video-igri *Disco Elysium* figuriraju kao folklorni motivi, odnosno kao kolektivno prepoznate simboličke forme u okvirima kojih igrači u Srbiji artikulišu i organizuju razumevanje sopstvene kulturno-istorijske i društveno-političke stvarnosti.

Ana Banić Grubišić

Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu

Beograd, Srbija

e-mail: agrubisi@f.bg.ac.rs

ORCID: 0000-0003-4563-8481

Šta jedno jelo može da ispriča? Kulinarski recept kao deo porodičnog folklora i generacijskog nasleđa

Hrana i prakse ishrane imaju neosporan sociokulturni značaj u tradicionalnom i svakodnevnom životu. Kao važni markeri etničkog i kulturnog identiteta, javljaju se kao značajni elementi verovanja, običaja i rituala, a zajednička priprema hrane i obedovanje potvrđuju njihovu društvenu funkciju. Budući da hrana čini sastavni deo kulturnog, biološkog i društvenog života ljudi, ona je povezana i sa različitim žanrovima folklora – od poslovice i viceva do urbanih legendi i priča o životu. U ovom izlaganju pažnja je usmerena na narativnu

dimenziju (is)hrane i pitanje šta sve jedno jelo može da „ispriča”? Kroz preliminarno etnografsko istraživanje, kulinarski recepti posmatrani su kao kulturni i autobiografski dokumenti, to jest kao svojevrsni (pre) nosioci porodičnog pamćenja. Kako sprovedeni razgovori pokazuju, pričanja o kulinarskim receptima koji su postali deo porodičnog folklor objedinjuju sećanja, predstave o identitetu, priče o porodičnim vezama i ženskim iskustvima. Njihovim generacijskim prenošenjem porodične vrednosti i određeni pogled na svet se istovremeno čuvaju i potvrđuju, ali i iznova tumače, pregovaraju i preispituju.

Lazar Barać

Etnografski institut SANU

Beograd, Srbija

e-mail: lazar.barac@ei.sanu.ac.rs

ORCID: 0009-0003-0360-5275

***Vox traditionis*: Cirkulacija i artikulacija tradicionalnog glasa u hibridnim muzičkim pejzažima – ka multidimenzionalnoj muzičkoj biografiji Bojane Brdarić**

Novi milenijum obeležen je ubrzanom hibridizacijom tradicionalnih muzičkih formi sa žanrovima popularne kulture. U uslovima globalizacije, neoliberalnih kreativnih industrija i digitalne modernosti, tradicionalne forme bivaju rekontekstualizovane unutar interkulturnih muzičkih prostora, dobijajući nova značenja i estetske funkcije. Paradigmatičan primer takvog pozicioniranja u regionalnoj popularnoj muzici predstavlja Bojana Brdarić, čiji tradicionalni vokal pronalazi svoju artikulaciju u nizu savremenih žanrova, čineći je zanimljivim subjektom antropološke analize. Teorijsko-metodološku osnovu rada čini autorski koncept multidimenzionalne muzičke biografije, izgrađen na doprinosima prethodnika iz šireg polja studija muzike. Reč je o analitičkom okviru koji život i delanje izvođača rekonstruiše kroz simultano sagledavanje telesnosti, roda, klase, ideologije, ukusa, afekta, tržišnih mehanizama i institucionalnih struktura kao konstitutivnih dimenzija muzičkog identiteta. Poseban akcenat postavlja se na holističku i relaciju

dimenziju koncepta unutar koje se individualne prakse razmatraju u svetlu širih sociokulturnih, ekonomskih i istorijskih uslova, te vladajućih paradigmi, epistema i diskursa koji oblikuju muzičku produkciju i recepciju. Cilj rada je da rasvetli savremene cirkulacije tradicionalnih muzičkih elemenata kroz prizmu hibridnih pejzaža i interkulturnih prostora, dovodeći u dijalektički odnos ključne analitičke opozicije: lokalno:globalno, tradicija:modernost, autentičnost:komodifikacija, centar:periferija i nasleđe:inovacija. Studija slučaja Bojane Brdarić tako nudi uvid u mehanizme kojima savremene muzičke industrije posreduju, reprezentuju i transformišu muzičko nasleđe.

Athanasios Barmpalexis

Academy of Athens

Athens, Greece

e-mail: sbarbalexis@gmail.com

ORCID: 0009-0009-0774-9843

Spectral Partisans: Counter-Mythopoiesis, Vernacular Imagination, and Digital Re-Enchantment in Dungeon Synth

This paper examines the dungeon synth project *Hunt on the Nazi Necromancer* by Serbian artist Dungeon Guerrilla as an instance of vernacular creativity in contemporary digital culture. Combining digitally mediated ethnography with cultural and folkloristic analysis, it explores how the project brings together South Slavic epic poetics, partisan memory, and esoteric mythologies into a form of counter-mythopoiesis. Drawing on theories of dialogism and transcultural exchange, the study approaches dungeon synth as a dynamic expressive space where vernacular traditions and subcultural aesthetics converge.

The project reworks historical and folkloric materials through the modes of *secret history* and *historical fantasy*, integrating supernatural elements into the framework of the Second World War while preserving its historical coordinates. It highlights the transformation of epic

motifs—heroic figures, enchanted landscapes, and moral struggle—within a digitally mediated soundscape.

Furthermore, the project reflects a broader tendency within underground music cultures to challenge long-standing affinities with far-right ideologies, including the postwar circulation of Nazi esotericism. By reworking these symbolic repertoires within an explicitly antifascist framework, it demonstrates how contemporary artists reconfigure inherited mythic languages to articulate alternative historical imaginaries.

Александра Бјелић

Педагошки факултет у Ужицу Универзитета у Крагујевцу

Ужице, Србија

e-mail: aleksandra.bjelic@gmail.com

ORCID: 0000-0002-6908-2679

**Пародија епике
у рукописној грађи Рада В. Познановића**

Раде В. Познановић (1924–2014) био је, између осталог, етнолог који током свог радног, али и животног века сакупљао фолклорну грађу у ужичком крају. У својој обимној рукописној заоставштини оставио је записе различитих жанрова књижевног фолклора и етномузиколошке грађе. У овом раду, на предлошку споменуте, досад неистражене грађе, истраживачка пажња биће усмерена на тематско-мотивску анализу фонда епских песама у којима се препознају пародични и сатирични мотиви, махом локалног карактера.

Marija Bjelica

Novosadski kulturno-obrazovni krug

Novi Sad, Srbija

e-mail: marija.bjelica@nskrug.org

ORCID: 0009-0004-2325-4609

Folklorni elementi u romanu *Bekos* Enesa Halilovića

Rad se bavi markiranjem i dekodiranjem folklornog sloja u posljednjem romanu Enesa Halilovića, *Bekos*, ispitivanjem tehnika kazivanja i prisustva motiva iz narodne književnosti i tradicije. Posebna pažnja posvećena je oblicima i postupcima koji se oslanjaju na usmenu tradiciju – usmenom pripovedanju i kazivanju, predanju, legendi i izrekama – kao i njihovom preoblikovanju u strukturi savremenog romana. Analiziraju se i arhaični obrasci zajednice, porodično i kulturno pamćenje, te mitsko-folklorni odnos prema sudbini, pri čemu se folklorni sloj posmatra u kontekstu lokalnog govora i kulturnog prostora Sandžaka. Cilj rada je da se na konkretnim primerima ukaže na oblike koji vode poreklo iz narodne književnosti i na njihovo značenje, kao i na prisustvo tradicionalnih obrazaca u datom romanu i savremenoj prozi. Analiza pokazuje da folklorni elementi u *Bekosu* nisu svedeni na citatno ili motivsko prisustvo tradicije, već učestvuju u oblikovanju pripovednog postupka, likova i kolektivnog pamćenja, povezujući savremeno iskustvo sa nasleđenim kulturnim modelima.

Снежана Божић

Филозофски факултет Универзитета у Нишу

Департман за србистику

e-mail: snezana.bozic@filfak.ni.ac.rs

ORCID: 0000-0001-5326-9183

Женска жакрифицијална жртва: видови преобликовања у савременој српској прози

С методолошком основом у теоријама адаптације и рецепције, у истраживању се бавимо стваралачком потентношћу мотива грабене жртве који преко усмене поезије улази у савремену ауторску књижевност. Жанровска, језичка и идејна трансформација приче о узиђивању невесте у зидине будућег града, нама најпознатија из епске песме *Зидане Скадра*, сагледава се на примерима два савремена српска романа код којих је мотив зазидавања *уграђен* у основу текста. Они омогућавају преиспитивање статуса женске жакрифицијалне жртве, начина на који се она данас (уметнички) сагледава, а у светлу промена кроз које је, временом, пролазио социјални конструкт женског идентитета. Грабена жртва као неприхватљива, одбојна савременом сензибилитету, уз другачији редослед личних и колективних вредности нашег доба, полазиште је стваралачке потраге за могућностима преобликовања и осавременавања бројних традиционалних образаца мишљења, веровања и делања и то без њиховог девалвирања, него стварањем нових комбинација препознатљивих мотива, митема, јунака, ситуација – као у роману *Узидана* Иване Нешић. Истовремено, у стваралачком смислу подједнако је инспиративна уочена немогућност превазилажења наслеђених, архетипских образаца понашања и у ситуацијама које, формално, омогућавају ослобађање; бројни су видови унутрашње, несвесне (неосвешћене), самонаметнуте узиданости, што у роману *Сатови у мајчиној соби* испитује Тања Ступар Трифуновић. Два наведена романа, узета као студије случаја, омогућавају сагледавање различитих степена адаптације фолклорног предлошка (од потпуне деконструкције и реинтерпретације засноване на интертекстуалној игри са основом у фолклору, до наизглед узгредног помињања, препознатљивог али детерминишућег детаља у карактеризацији

лика), увид у начине пребликовања и претрајавања мотива градбене жртве, захваљујући, поред осталog, и сталним проблемatизацијама *узданости* у савременим наративима о женском идентитету (нпр. у феминистичком).

Marija Brašanac

Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu

Beograd, Srbija

e-mail: marija.brasanac7@gmail.com

ORCID: 0009-0008-1093-6423

***Jailbreak AI* – vernakularne teorije o „oslobađanju” VI četbotova od ugrađenih mehanizama cenzure**

VI četbotovi su od svoje javne dostupnosti 2022. godine stekli masovnu popularnost. Ove modele odlikuju ugrađene restrikcije, bezbednosni filteri koji služe da blokiraju VI četbot od generisanja nedopuštenih sadržaja. Ovaj rad argumenjuje da je proces stvaranja i neprestanog ažuriranja ovih restrikcija praćen i razvojem vernakularnih teorija i praksi korisnika kako zaobići te restrikcije i „prevariti cenzore”, odnosno kako da četbot model „oslobodimo iz zatvora” (*jailbreak*). Oslanjajući se na koncept algoritamske imaginacije koji objašnjava „narodne” teorije osmišljavanja (*sense-making*) sistema preporuke i kuracije sadržaja na društvenim mrežama, ovaj rad razvija pojam VI imaginacije. Ova imaginacija se razvila u onlajn zajednicama (pretežno na društvenoj mreži Reddit) korisnika VI četbotova kako bi se objasnila propusnost sistema cenzurisanja. Međutim za razliku od koncepta algoritamske imaginacije koji je usmeren na to kako platforma profilise korisnika, VI imaginacija usmerena je ka profilisanju samog četbota – „narodne” teorije o *jailbreaking* praksama mu redovno pripisuju slojeve ličnosti, unutrašnje konflikte i skrivena, odozdo nametnuta ograničenja. VI imaginacija je ovde istražena kroz narative prisutne na Reddit-u o praksama četbot „oslobodenja”. Ove prakse predstavljaju vernakularne strategije otpora, način da se povrati „moć korisnika”

nad algoritmom i ostvari svojevrсно „vlasništvo” nad četботом. *Jailbreaking* je pokušaj folklornog emancipovanja „pravog potencijala” artificalne inteligencije od veštački nametnutih, korporativnih i (pogrdno nazvanih) „*woke*” sterilišućih filtera.

Ана Витанова-Рингачева

Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“

Штип, Северна Македонија

e-mail: ana.ringaceva@ugd.edu.mk

ORCID: 0009-0000-1702-9027

Свонецот како ритуален предмет и неговата исцелителна функција во Странчинарските игри во Мокриево

Странчинарските игри, традиционален обред од селото Мокриево (Струмичко), припаѓаат на пошироката група зимско-пролетни ритуални игри кои имаат свои специфики – особено во однос на нивниот лекувачки аспект. Игрите ги комбинираат маската, ритамот, звукот и движењето, кои во симбиоза се ставаат во функција на колективната заштита. Истражувањето се задржува на практики како ритмичкото движење, создавањето звучен интензитет и ритуалниот контакт (вклучително и пиењето ракија од свонец), кои во традиционален контекст се поврзуваат со лекувањето и заштитата. Трудот го разгледува свонецот како централен ритуален предмет во игрите, со посебен фокус на неговата исцелителна функција. Имено, чинот на пиење топла ракија придонесува ритуалот да се доживее како чин на лекување (на децата со говорна маана) на индивидуално или колективно ниво. Преку анализа на ритуалната употреба на звукот, телесното движење и интеракцијата со заедницата, странчинарот и свонецот се интерпретираат како медиуми што посредуваат со оностраното. На тој начин, свонецот се појавува не само како фолклорен реквизит, туку и како објект со посебна ритуална функција. Во трудот ќе се посвети внимание и на редефинирањето на обредот

од сакрален кон културен и перформативен чин, кој во современ контекст ја задржува димензијата на психофизичко ослободување и симболичко прочистување.

Monika Wozniak

Sapienza University of Rome

Rome, Italy

e-mail: monika.wozniak@uniroma1.it

ORCID: 0000-0002-0137-5109

Playable Folklore from the Periphery: Rewriting the Vampire Canon in *Real Vampires*

This paper examines *Real Vampires* as a case of digital folkloric production that actively challenges the global hierarchy of vampire narratives. While the figure of the vampire has been canonised through the Anglo-Romanian Dracula tradition, the game draws on early modern belief systems from the territories of the former Polish–Lithuanian Commonwealth, foregrounding figures such as the upiór, strygoń, and wieszcz. They were not literary inventions but elements belonging to a lived social practice, tied to communal responses to death, disease, and social deviance. Based on Łukasz Kozak’s archival research and his book *With Stake and Spade. Vampiric Diversity in Poland* (2020), the game translates historical materials into an interactive system. Crucially, it does not reproduce folklore as narrative content or visual spectacle. Instead, it encodes belief into rules, constraints, and player positions, forcing engagement with the logic of these practices rather than their aestheticization. The paper argues that *Real Vampires* should be understood as a form of “playable folklore” in which hybridity is structural: it emerges through the transformation of scholarly knowledge into digital mechanics and through the friction between peripheral traditions and globally dominant cultural models. In doing so, the game not only remediates folklore but repositions it, exposing the asymmetries through which certain traditions become canonical while others remain marginal.

Dragana Vukićević

Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu

Beograd, Srbija

e-mail: prof.vukicevic.dragana@gmail.com

ORCID: 0000-0002-9147-5452

Književni etnografizmi

U radu se daje definicija književnih etnografizama, definiše njihova specifičnost i morfološka zaokruženost. Oni se posmatraju kao nosioci dvovalentnih informacija – etnografskih i literarnih. S jedne strane, otkriva se njihova funkcija u koncepciji književnih junaka, sredine, radnje, a s druge, upućuje na njihovu relativnu semantičku samostalnost i referentnost. Izlaganje se oslanja na dokumentarnu prozu i realističku književnost zbog naglašenog mimetičkog efekta i imperativa prikazivanja „kao u stvarnosti”. Posebno se analizira semantika svakodnevice kroz etnografizme vezane za odeću, ishranu i enterijere. Ukazuje se i na veći ili manji stepen književne fikcionalnosti književnih etnografizama i njihovu relativnu autonomiju. U fokusu je delo Ljubiše, Glišića, Matavulja, Sremca, ali pisaca moderne, poput Borisava Stankovića.

Milica Vučenović

Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu

Beograd, Srbija

e-mail: vucenovicm9@gmail.com

**Karnevalizacija tradicije – krajiški zborovi
kao savremeni folklorni fenomen**

Krajiški zborovi predstavljaju tradicionalne narodne manifestacije sa dugom istorijom na prostoru nekadašnje Republike Srpske Krajine, te sjeverozapadne BiH, koje u savremenom dobu funkcionišu kao dinamični prostori u kojima krajiška muzika igra ulogu živog kulturnog

naslijeđa kojim se iskazuju i održavaju kulturni identiteti zajednice. U radu ću prikazati savremene prakse krajiških zborova u kojima se kroz međuuticaj materijalnog i nematerijalnog (re)artikulišu i potvrđuju kulturni identiteti zajednice. Etnografsko istraživanje ovog fenomena započeto je 2023. godine i podrazumijeva posmatranje i razgovore sa posjetiocima. Istraživački akcenat je stavljen na spregu izvođenja muzike i prostora koje u ritualizovanom kontekstu zbora funkcionišu kao generatori konstruisanja i iskazivanja ličnog i kolektivnog identiteta posjetilaca, imajući u vidu njihovu duboku povezanost sa tradicijom, običajima i kulturom zajednice. Cilj rada je pokazati da krajiški zborovi podrazumijevaju dinamičan prostor u kojem se identiteti performativno potvrđuju, kao i da njihovi savremeni oblici predstavljaju žive oblike folklora koji se mijenja i prilagođava modernom čovjeku i njegovim potrebama. U tom smislu, savremene manifestacije krajiških zborova često se ogledaju u atmosferi „pretjerivanja” zbog čega nekada mirnije proslave danas zadobijaju gotovo karnevalski karakter. Ovakva transformacija korespondira sa konceptom karnevala prema kojem zborovi podrazumijevaju periode narodnih i prazničnih veselja koja odlikuju specifična pravila i načini ponašanja.

Наталья Граматчикова

Центр истории литературы Института истории и археологии Уральского
отделения Российской академии наук

Екатеринбург, Россия

e-mail: n.gramathcikova@gmail.com

ORCID: 0000-0002-2585-7399

Сны о покойных родственниках как способ гибридной коммуникации

Исследование построено на рассказах студентов филологического факультета Уральского федерального университета (Екатеринбург, РФ), записанных ими от родственников или из собственного опыта (личный архив автора (2015–2022)). Студенты получали

задание поговорить с родственниками или знакомыми о том, каким образом семья поминает своих покойных родственников, включая посещение кладбища и сны с присутствием покойного, если таковые существовали в коммуникативной памяти семьи. Около половины студентов обычно охотно включались в эту деятельность, и представленные ими материалы свидетельствуют о том, что в некоторых семьях (10–15 % от общего числа филологов) коммуникация с «иным миром» носит повседневный характер.

Категория *гибридности* позволяет сложный характер рассказов о снах, бытующих в семейной истории в современной российской городской культуре. Во-первых, гибридность затрагивает категорию *авторства*. Сон представляет *особую коммуникативную реальность*, в которой герои сновидений для сновидца наделены подлинной субъектностью, «послание» от которых требует трансляции родственникам. Во-вторых, рассказывание и «разгадывание» снов можно рассмотреть через категорию «*третьего пространства*» (Хоми Бхабха), создаваемого в ситуации *трансляции и жанровой адаптации* подобных рассказов. Материал доклада прежде всего располагается в поле исследований памяти и семейной идентичности, поскольку запоминаются и транслируются только сновидения важные для индивидуальной и семейной истории. Рассказы о снах о покойных родственниках – важная составляющая внутрисемейной идентичности, формирования и поддержания сообщества «своих», а с другой стороны, – личные отношения с ними продолжаются и за пределами земной жизни.

В сравнении с мертвецами сказок и быличек, в рассказах о снах покойные остаются членами семьи, включенными в ее коммуникативную сеть (возможны лишь «задержки передачи сигналов» коммуникативного, а не (столько) экзистенциального свойства). Таким образом, мир «свой» и «чужой»/ иной в семейной истории структурируется иначе, нежели в «общей истории», предписывающей держаться подальше от мертвецов и соблюдать определенную дистанцию и этикет отношений с ними.

Исследование выполнено по проекту «Методы конструирования «Тела семьи» в автобиографических нарративах: языки памяти разных поколений» поддержан РНФ (грант № 25–28-02874).

Сава Дамјанов

Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

Нови Сад, Србија

e-mail: koderdam@gmail.com

Хибридне фолклорне форме на интернету

Дигитална сфера – посебно друштвене мреже – донела је својеврсну обнову (па и потпуну иновацију) неких фолклорних жанрова. У тој сфери они су доминантно хибридни у смислу да нису само вербални него вербално-визуелни (па и вербо-воко-визуелни), мада та мултимедијалност постоји и у традиционалном фолклору, али нити је у тој мери распрострањена нити има могућности коју пружа тзв. Гејтсова галаксија (која је за разлику од Маклуанове апсолутно дигитализована и везана за интернет). У овом раду анализираћу неке од најпопуларнијих феномена дигиталног фолклора, као што су кратки пословички постови, анегдотско-хумористичке свакодневне цртице, лирику и епiku које се често крију ван стихова, клипове са музиком, песмом и плесом итд.

Јулијана Деспотовић

Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу

Крагујевац, Србија

e-mail: julijana.stevanovic@filum.kg.ac.rs

ORCID: 0000-0001-5946-9346

Непредикатске реченице у српским кратким фолклорним говорним облицима

У раду анализирамо непредикатске реченице у српским кратким фолклорним говорним облицима, полазећи од претпоставке, утемељене на ранијим проучавањима, да поједини жанрови народних умотворина теже сажетом и згуснутом језичком изразу.

Истраживање показује се да се различити структурно-семантички типови непредикатских реченица могу наћи у различитим врстама кратких говорних облика: пословицама (*Једна грешка, вечна мука; Отето – проклето*); загонеткама (*Два локвања око пања?*), изрекама (*Друго доба, друге ђуди*); заклетвама (*Тако ми крува и соли!*) и благословима (*Срећан уранак, миран данак!*). Ово даље упућује на закључак да су реченице без предиката, као потпуне комуникативне реченице, један од основних реченичних модела који се користе у фолклорном исказу.

Наташа Дракулић Козић

Институт за књижевност и уметност

Београд, Србија

e-mail: natdrakulic@gmail.com

ORCID: 0000-0001-6168-3106

Драмска (ре)интерпретација усмене баладе „Хасанагиница”: о психолошкој и телесној димензији индивидуе у контексту патријархалног колектива

„Жалостна пјесанца племените Асанагинице” у запису Алберта Фортиса вековима привлачи истраживачку пажњу истовремено представљајући непресушни извор инспирације песницима, прозаистима, а поготово драмским писцима. У намери да изразе или барем наслуте оно што је усмена балада назначила, али оставила недореченим, Милан Огризовић (1909), Алекса Шантић (1911), Владислав Веселиновић Тмуша (1929), Љубомир Симовић (1976), Алија Исаковић (1982), Нијаз Алиспахић (1999) и Вахида Шермет (2010) штампају своје драме у чијим се подтекстима налази поменути песма коју Вук Стефановић Караџић жанровски сврстава у оне „на међи”. Сваки од поменутих аутора настоји да понуди књижевноуметничко разрешење Хасанагиничине трагичне судбине путем не увек једнако успешних продубљивања психолошких карактеризација ликова. Циљ рада јесте да укаже на широку лепезу (ре)интерпретативних могућности у контексту

драмског (пре)осмишљавања оригиналног фолклорног предлошка. Аналитички фокус усмерен је на мотивацију јунака која лежи у односу емоционалне и телесне димензије бића. Методолошко упориште проналазимо у психолошкој, психотерапеутској, донекле и медицинској литератури, областима које све више инсистирају на нераскидивој вези умног и корпоралног аспекта индивидуе (психосоматика) приликом проучавања и лечења појединца који не може, односно није у стању да изрази сопство, спутан друштвеним нормативом, очекивањима колектива и социјалним улогама.

Ана Ђорђевић

Музиколошки институт САНУ

Београд, Србија

e-mail: anadj91@gmail.com

ORCID: 0000-0002-5691-2119

„Традиционално” у филмској музици Мањифика

Елементи традиционалне музике се често јављају у музици за филмове српске кинематографије у различитим својствима и на различите начине. Композитори филмске музике у српским, као и раније југословенским, филмовима су елементе традиционалне музике често комбиновали са елементима популарне музике, и компоновали песме и инструменталне нумере које су истовременом одговарале задатом филмском наративу, а и припадале жанру новокомпоноване народне музике. У овом раду ћу анализирати елементе традиционалног у филмској музици словеначког музичара и композитора Роберта Пешута, познатог као Мањифико (Magnifico). Пешут је проминентни аутор музике популарних медијских садржаја као што су серијал филмова *Монтевидео* (2010, 2014) и телевизијска серија *Сенке над Балканом* (2017–2026), у којима се доста ослања на елементе традиционалне музике балканских народа, и такав својеврстан етно звук користи како у инструменталним нумерама и песмама тако и у аранжманима традиционалних песама које су коришћене у наведеним програмима. При анализи ових нумера

ћу се фокусирати на елементе традиционалне музике, наративни и друштвени контекст у којем се јављају, као и на начине на које све то обликује рецепцију ове музике ван филмских оквира.

Смиљана Ђорђевић Белић

Институт за књижевност и уметност

Београд, Србија

e-mail: smiljana78@yahoo.com

ORCID: 0000-0001-8211-5108

Лидија Делић

Институт за књижевност и уметност

Београд, Србија

e-mail: lidija.boskovic@gmail.com

ORCID: 0000-0001-6326-3340

**Пословица у дигиталном фолклору:
колективна импровизација и варијантност**

У раду се разматрају варијантност и механизми колективне импровизације у дигиталном фолклору на примеру виралне трансформације пословице „Ко се мача лати, од мача ће и погинути”. Корпус чини око 400 примера ексцерпираних из коментара на друштвеним мрежама и интернет порталима током актуелне политичке кризе у Србији. Полазећи од студија антипословица, са једне, и истраживања дигиталног фолклора, са друге стране, у раду се анализирају модели трансформације паремиолошких образаца. Посебна пажња посвећена је фонемским и слоговним пермутацијама, лексичким супституцијама, контаминацијама, инверзијама и рекомбинационим трансформацијама, као и процесима жанровске пролиферације и секундарне лексикализације. Овај сложени варијантни комплекс омогућава формирање широког поља асоцијативних и интертекстуалних веза. Рад посебно указује на значај колективне импровизације у коментарским дискусијама, у којима варијанте настају кроз слободно асоцијативно, паралелно

и каскадно надовезивање коментара на иницијални пост и(ли) реакције других актера у онлајн разговорима. На тај начин принцип варијантности, карактеристичан за усмену традицију, у дигиталном окружењу добија облик динамичне праксе колективног обликовања значења.

Драгана Ђурић

Балканолошки институт САНУ

Београд, Србија

e-mail: draganasdjuric@gmail.com, dragana.djuric@bi.sanu.ac.rs

ORCID: 0000-0002-0560-0860

Формулативни искази у посмртним обредима неких словенских народа

У раду ће основна пажња бити поклоњена формулативним (стереотипним) исказима у међусобној комуникацији у обичајној пракси припреме и сахране покојника, као и обраћањима покојнику (док је у кући, када га износе из дома, током и после погребa). С једне стране, обраћања покојнику имају за циљ да му олакшају одлазак с овог света, као и мир на оном свету. С друге стране, њима се живи опраштају од преминулог и штите од његовог могућег повратка. Анализираће се семантика и структура исказа, који су упућени покојницима умрлим „својом смрћу”, а у неким случајевима и превремено умрлим, који имају посебан статус у посмртним обредима. Биће обраћена пажња и на ритуалне радње, које су саставни део посмртног обреда и представљају неопходни контекст за разумевање вербалних исказа. Циљ истраживања је додатно осветљавање представа о покојницима, смрти и оном свету код неких словенских народа.

Andelka Živojinović

Etnografski institut SANU

Beograd, Srbija

e-mail: andjelka97@gmail.com

ORCID: 0009-0003-2253-6308

Zemlja pamti: folklorna kodifikacija industrijskog zagađenja na teritoriji opštine Loznica

Rad se bavi percepcijom industrijskog zagađenja na teritoriji opštine Loznica kroz prizmu folklora kao dinamičkog komunikacijskog procesa. Polazeći od shvatanja folklora kao kulturne produkcije koja istovremeno čuva i transformiše obrasce znanja u skladu sa savremenim kontekstom, rad analizira načine na koje stanovnici Loznice i okolnih sela kodifikuju iskustvo izloženosti zagađenju. Na osnovu etnografskog materijala prikupljenog tokom terenskog istraživanja u julu 2025. godine, identifikovani su specifični folklorni mehanizmi prepoznavanja i prenošenja znanja o zagađenju: od čulnih markera kao kolektivnih indikatora ekoloških promena, do ustaljenih narativnih formi koje funkcionišu kao lokalni epistemološki okviri za tumačenje rizika. Dugotrajno prisustvo industrije, fabrike „Viskoza”, rudnika u selu Zajača i mogućeg rudnika litijuma kompanije Rio Tinto oblikovalo je specifičan lokalni korpus narativnih i simboličkih formi kroz koje se zagađenje imenuje i prenosi međugeneracijski. Folklor pri tom vrši i regulativnu ulogu, artikulišući kolektivne percepcije rizika i odnose prema industrijskom nasleđu paralelno sa, i često u opoziciji prema, dominantnim diskursima o bezbednosti i razvoju.

Дејан Илић

Институт за књижевност и уметност

Београд, Србија

e-mail: dejan.ikum@gmail.com

ORCID: 0000-0001-7948-1289

Бојана Радовановић Шупут

Музиколошки институт САНУ

Београд, Србија

e-mail: br.muzikolog@gmail.com

ORCID: 0000-0002-6454-8513

Хибриднаост фолклорних и музичких елемената у кратком анимираном филму *Смрт Мајке Југовића*

Краткометражни анимирани филм *Смрт Мајке Југовића* аутора Михајла Драгаша инспирисан је мотивима истоимене епске песме, а премијерно је приказан 2019. године. У филму се уз помоћ звука, анимације и графике, без учешћа вербалног елемента, казује познати усуд Мајке Југовића. Кроз интердисциплинарни анализу која комбинује филолошка, музиколошка, те полазишта фолклористике и студија звука, описаћемо на које начине се у филму развија фабула, како се уланчавају познати епски мотиви и како фолклорни текст функционише у новом контексту. Филмску адаптацију песме посматраћемо на садржајном и идејном нивоу у кругу фолклорних варијаната ове песме и указати на однос традиције и иновације. Размотрићемо звучне и графичке аспекте као нови језик песме и испитати њихову могућност да (ре)продукују значења. Кроз хибридно прожимање фолклорних мотива, који дају садржајну потку филму, његових звучних и музичких аспеката, те визуелних ефеката анализираћемо однос фолклорног прототекста и новог хибридног мултимедијалног текста. Додатни материјал у тумачењу представљаће увид у истраживачки пут аутора, представљен кроз ликовну изложбу која је приказала скице, цртеже, делове сториборда, увиде у орнаментику и хералдику, као и дигиталне графике са мотивима песме, а припређена је за премијеру филма.

Јелена Јовановић

Филозофски факултет Универзитета у Нишу

Ниш, Србија

e-mail: jelena.v.jovanovic@filfak.ni.ac.rs

ORCID: 0000-0002-5396-4335

Фолклорно наслеђе у поезији Злате Коцић

Проучавајући морфолошке оквире пева *Лазареве лестве* уочили смо већ на самим рубовима текста велики нанос фолклорног наслеђа, што је потврдило у историји читања дела Злате Коцић постојећи прилично фреквентан закључак о утицају народног стваралаштва на песникињу. Циљ овог рада је да крене у даља разлистивања и рашчитавања, у покушају да се да преглед мотивских регистара, жанрова, версификацијских образаца, лексике и синтаксе српског фолклора у досадашњем опусу песникиње, али и покаже специфично преобликовање као вид активног и оригиналног односа према баштини. Због широког захвата, рад ће се осврнути само на неке од поменутих аспеката и представљаће сегмент будућег обухватнијег сагледавања односа песникиње према фолклорно-митолошком, захваћеном „и из културе и из непосредног искуства”. Зато ће, уз песничке књиге, изворе чинити и аутобиографски и аутопоетички записи. Један од кључних је белешка о деди који је на врху пласта певао о обретену главе кнеза Лазара, о мајци лазарици, оцу који обавља стари обред којим се слави дух Обнове; све уз напомену да је народна песма била „најнепосреднији квасац и замајац тежње да се пронесе даље барем део предачког духа, бића”. Тај слој колективног памћења и духовног наслеђа запретен је у, неко ће рећи херметичној, *завојници* песникиње.

Јована Јосиповић

Институт за књижевност и уметност

Београд, Србија

e-mail: jovanajo90@gmail.com

ORCID: 0000-0002-1558-2256

Рефлекси и укрштаји народних предања у приповеткама Јанка Веселиновића и Илије Вукићевића

Народна предања чине подтекст приповетки „Ашиков гроб” (1891) Јанка Веселиновића (предања о вучјем пастиру) и „Цар Горан” (1896) Илије Вукићевића (предања о Тројану). Наведена предања се односе на различите пројаве знаменитог божанства старе српске религије, ког Чајкановић описује као биће најпретериоморфно па антропо(зоо)морфно, а након христијанизације представљано као демонско и ђаволско. Централни предмет анализе је Веселиновићева приповетка „Немиран дух” (1896) која такође баштини рефлекс сећања о извесном богу, што се открива кроз доследно извртање и преклапање квалитета поменутих митских бића. У том споју се скрива јунак који је опозитан Тројану (нпр. обожава сунце, поражава бика, не успева да оствари контакт са женама) и носи име бећар-Димитрије (у једном предању Свети Димитрије је кључни посредник при уништењу Тројана, али предања о овом светитељу и на друге начине моделују судбину овог јунака), као и надимак „Краљевић Марко” (што га поставља у генерално херојски контекст). Такође, бећар-Димитрије усваја одлике бога који уводи опште културне тековине (прокопава извор, доноси винову лозу, бави се низом занатских и трговачких послова), које се везују за антропоморфну представу Светог Саве као вучјег пастира. Срастањем датих предања у лику бећара-Димитрија, настаје хибрид који се може посматрати као универзални образац митског јунака-ратника.

Ulkar Yusifova

Baku Slavic University

Baku, Azerbaijan

e-mail: ulkar.yusifova.s@bsu-uni.edu.az

ORCID: 0000-0001-6491-9196

Ethnobotanical Traditions in Karabakh: Mythology and Healing Practices

The study will be supported by field materials, oral testimonies, and ethnographic observations collected among communities originating from various regions of Karabakh, focusing on ritual customs, mythological perceptions, and the healing functions attributed to plants in local tradition. Within the folkloric worldview of Karabakh, plants function not merely as medicinal resources, but also as sacred and symbolic elements associated with purification, protection and rituals. In local traditions of Karabakh, rose petals are commonly added to tea because of their soothing and healing qualities, while rose water is used in mourning and communal ceremonies as a ritual element representing purification and spiritual comfort. The Celtis tree likewise occupies a special place in folk belief. In many Karabakh communities, a small branch or a piece of this tree is attached to the cradle or clothing of a newborn child in order to shield them from evil influences and harmful intentions. Such practices demonstrate the protective symbolism attributed to sacred trees in regional folklore. Wild rue is another essential component of Karabakh ritual culture. The smoke produced by burning rue is believed to repel the evil eye and cleanse negative energy. It is traditionally used after childbirth, during wedding ceremonies, and following significant life events to ensure prosperity, blessings, and spiritual safety. Similarly, bay leaves and sage are burned in domestic and ritual settings for purification purposes and for protection against destructive forces. These ethnobotanical practices preserve traces of ancient mythological thinking and reflect the continuity of traditional cultural memory in Karabakh folklore.

Маја Калезић

Институт за српски језик САНУ

Београд, Србија

e-mail: maja3m@yahoo.com

ORCID: 0000-0002-6121-8236

**Фигура путујућег трговца у светлу лексеме *праматар*:
етнографски и фолклорни контекст
једног недовољно регистрованог грецизма**

Рад проистиче из непосредног лексикографског рада на обради грађе за нове томове *Речника српскохрватског књижевног и народног језика* Српске академије наука и уметности. Током рада на слову П идентификована је лексема *праматар* (< нгрч. *πραματάρης*), која упућује на фигуру путујућег трговца и на шири етнографски и фолклорни комплекс покретне трговине. Иако упоредни балканистички извори попут Бугарског етимолошког речника (*Български етимологичен речник*) и Тиктиновог *Rumänisch-deutsches Wörterbuch*, бележе одговарајуће балканске рефлексе овог старог грецизма, српска лексема није у њима регистрована као упоредна паралела. У том смислу, праматар представља важан, до сада недовољно уочен лексички податак у српској и балканистичкој грађи. Истраживање представља први део обимније дводелне студије. У овом делу – фокус је на лексикографском сучељавању грчко-српских паралела, анализи лексичких ликова и разматрању етнографско-фолклорног контекста у којем се фигура путујућег трговца појављује. Шири балканистички контекст уводи се као помоћни интерпретативни оквир за разумевање фолклорних кодова, наративних образаца и културних представа везаних за покретну трговину. У другом делу студије тежиште ће бити померено ка целовитијој балканистичкој елаборацији. Методолошки, рад повезује дијахронијску лексикографију, етимолошку анализу и савремену структуралну фолклористику, са посебним освртом на инваријантне наративне обрасце и културне кодове који прате фигуру путујућег трговца. Научни допринос рада огледа се у увођењу лексеме праматар у српски лексикографски и компаративни балканистички видокруг, као и у указивању на

специфічну грчко-српску лексичко-фолклорну везу. Результати истраживања могу допринети прецизнијем сагледавању праваца културно-језичких контаката, трговачких кретања и трансфера фолклорних мотива на Балкану.

Мирослава Карацуба

Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т.
Рильського НАН України
Київ, Україна
e-mail: mkaratsuba@gmail.com
ORCID: 0000-0003-4836-9264

Система жіночих образів у народній баладі південних слов'ян

Останні декади ХХ століття характеризувалися новими дослідженнями у цій галузі, зокрема ґрунтовними працями – Х. Крневич «Антологіја народних балада» (Белград, 1978), З. Каранович «Антологіја српске лирско-епске усмене поезије» (Нови Сад, 1998) та інших авторів, де із урахуванням багатьох суміжних дисциплін було сформовано новий погляд на сприйняття народних поетичних творів, в основі якого було збереження коріння первісної архаїчної культури (обряди і звичаї, міфологічно-календарні цикли, магічні й ритуальні дії). Важливе місце при цьому відводилося тим категоріям, які виявляли зв'язок із так званим «жіночим началом», чи, як його ще йменували дослідники, «жіночим принципом», що його покладено в основу багатьох обрядових дійств, адже і дійовими особами, і виконавицями, і поширювачами «жіночих пісень» і ліричних народних балад найчастіше виступали жінки.

Багатство згаданого «жіночого начала» демонструють численні ліричні пісні і балади з неодмінною міфологічною складовою. Баладу практично всі дослідники характеризують як «жіночий жанр» та ліро-епічну пісню. У ній простежується нелегка жіноча доля, жінка найчастіше є головною дійовою особою, своєрідним

стрижнем образної системи, попри той факт, що чоловіче виконання баладного тексту теж є нормативним.

Глибоку шану до матері спостерігаємо у великому масиві текстів народних балад. Важливе місце у народних баладах відводиться взаєминам жіночих персонажів-сестер і їхніх братів, їх місця в образній системі народної балади.

Данијела Костадиновић

Филозофски факултет Университета у Нишу

Ниш, Србија

e-mail: daniijela.kostadinovic@filfak.ni.ac.rs

ORCID: 0000-0002-8906-745X

Пословице и изреке из лесковачког краја као извор за проучавање материјалне културе

Рад се бави пословицама и изрекама из лесковачког краја као извором за проучавање традиционалне материјалне културе овог подручја. Грађа је ексцерпирана из збирке *Добра мисла оро игра: пословице, изреке и друге кратке говорне форме из лесковачког краја* (2000). Полазећи од нормативне и прагматичке функције пословица и изрека, у раду се издвајају и тематски класификују паремијске јединице у којима се јављају предмети из различитих домена свакодневног живота: хране и кухиње, земљорадње и сточарства, куће и покућства, текстила и одеће, занатства и трговине. Циљ рада је анализа и систематизација релевантне паремиолошке грађе. Посебна пажња посвећује се испитивању архаичне дијалекатске лексики призренско-јужноморавског говора којом се именују предмети, а у којој се препознају словенски, оријентални и балкански утицаји. Истраживање показује да пословице и изреке садрже значајне податке за реконструкцију материјалне културе и система вредности локалне заједнице.

Vesna Kuraica

Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu

Beograd, Srbija

e-mail: vesna.kuraica@fil.bg.ac.rs

ORCID: 0009-0006-1873-1137

Folklorni lik japanske veštice i njegove reinterpretacije

Jamauba je lik japanske narodne književnosti, natprirodno žensko biće koje živi osamljeno, na izolovanom i tajanstvenom mestu u planini ili šumi. Njeno ime čine dva ideograma (山姥) od kojih prvi predstavlja „planinu” (*jama*), dok drugi (*uba*) označava „staricu”, a neke verzije njenog imena pišu se i ideogramima koji imaju značenje „nežne starice” (山優婆). Zapravo, *Jamauba* je poprilično ambivalentna ličnost pripovedne književnosti Japana, i, kako i višeznačnost njenog imena ukazuje, ova „starica sa planine” nema ograničenu funkciju u pripovetki, već su njene uloge mnogostruke: od ženskog demona do pomagača i majke. Rad će se baviti onostranim (demonskim i božanskim) i drugim karakteristikama *jamaube*, počev od mogućih korena u japanskom mitu, a zatim i daljim razvojem njenog lika kroz pripovedne kategorije *mukašibanaši* i *otogizoshi*. Pored toga, proučavaće se i reinterpretacije planinske veštice kroz druge ženske likove koji imaju njene arhetipske osobine. Cilj je da se, u različitim žanrovima narodne književnosti i sa religioznog i sociološkog aspekta, istraže uzroci drugačijih i opšteprihvaćenih predstava *jamaube* kao zastrašujuće ljudožderke i izopštene starice, ali ujedno i spasiteljke i hraniteljke. I danas je u Japanu veštica inspiracija za popularne romane, horor i animirane filmove, a rad će pokušati da ukaže na procese transformacije ovog lika, koji zbog svog nasleđa i višeslojnosti ostvaruje vekovno trajanje u japanskoj kulturnoj tradiciji.

Theo Meder

Meertens Institute

Amsterdam, Netherlands

e-mail: theo.meder@meertens.knaw.nl

ORCID: 0000-0002-4456-0320

Marina Mladenović Mitrović

Institute for Literature and Art

Belgrade, Serbia

e-mail: marinamladenovic@hotmail.com

ORCID: 0000-0002-8417-2840

**A Selection of Trump Memes on Bluesky and Instagram
(March-May 2026): Religion, Cult and Folktales**

USA president Donald Trump was already known for his erratic behavior, but when he held up a sign announcing bizarre trade tariffs on April 2, 2025, many people raised their eyebrows. Slowly but surely, a stream of memes began to emerge on social media, which only swelled when half-black-out pages from the Epstein files appeared piecemeal, and subsequently, the majority of this dossier was kept secret. One scandal followed another: a military operation in Venezuela, the heavy-handed deportations by ICE, the threat to annex Greenland, and, not least, the war with Iran. None of Trump's election promises was kept: innocent victims fell during the deportations, the Epstein files remained largely closed, the cost of living led to a global economic crisis, and peace was traded for war. All these events caused very emotional responses from online communities worldwide. Theo Meder (Netherlands) and Marina Mladenović (Serbia) inventoried the large quantity of memes on social media that appeared in the period from March through May 2026: their collection now numbers many thousands of memes that closely follow and comment on current events. The memes are by no means always funny, but are actually critical and cynical from the outset. A few topics that stood out include: the affair surrounding the AI-generated Doctor Jesus Trump, religious themes (quarrel with the Pope), and the cult status of the MAGA movement (worshipping the

golden Trump statue). Furthermore, we can see that meme creators not only react to each other and current events, but also draw on certain motifs from folktales that are anchored in the collective memory. Incidentally, it appears that the most popular and most reposted memes originate from the professional Canadian cartoonist Michael de Adder, which is indicative of the complex relationship between individual creativity and circulation within the collective (online community). The collections of Mladenović and Meder show considerable overlap: more or less the same memes arrive in both Serbia and the Netherlands on both platforms. However, Instagram's algorithm shows a series of memes about ecological awareness and individual efforts in protecting the environment versus destructive wars that do not seem to have arrived on Bluesky.

Ана Милинковић

Институт за књижевност и уметност

Београд, Србија

e-mail: anagarsija93@hotmail.com

ORCID: 0000-0002-5773-7439

Демонолошка предања и приче о искуству са натприродним у дигиталном окружењу

Рад испитује корпус демонолошких предања и прича о искуству са натприродним које се обликују и циркулишу унутар Фејсбук заједница посвећених паранормалним појавама. Посматране приче у ширем смислу припадају корпусу мемората, док се у дигиталном окружењу трансформишу у хибридне облике фолклорне комуникације у којима се укрштају усмено и писано, лично и колективно, традиционално и савремено. Анализирају се начини на које дигитални простор условљава промене на плану структуре, функције и рецепције демонолошких предања и других прича које тематизују сусрет са натприродним. Фејсбук групе функционишу као специфично окружење у којем се индивидуална искуства колективно потврђују, преиспитују и реинтерпретирају,

док дигитална платформа постаје активни посредник фолклорне комуникације. Посебна пажња стога ће бити посвећена управо утицају дигиталног простора на обликовање прича о натприродном, односно начинима на које коментари, реакције и интеракција чланова група учествују у тумачењу, потврђивању или оспоравању веровања у натприродно. Анализа ће показати да демонолошка предања на интернету не представљају радикални прекид са традицијом, већ њену трансформацију и адаптацију у условима дигиталне културе. На тај начин, рад настоји да укаже на значај појма хибридности у проучавању савременог фолклора и новијих облика вернакуларног приповедања.

Katarina Mitrović Ražnatović

Etnografski institut SANU

Beograd, Srbija

e-mail: katarina.mitrovic@ei.sanu.ac.rs

ORCID: 0000-0003-2923-6167

Studentski folklor univerziteta u Sjedinjenim Američkim Državama: Studija slučaja Univerziteta u Vajomingu

Univerzitetski identitet i studentski folklor na univerzitetima u Sjedinjenim Američkim Državama predstavljaju kompleksan kulturni fenomen koji prožima različite aspekte studentskog života i rezultat je delovanja više međusobno povezanih faktora. Ovaj rad analizira oblike studentskog folklora na Univerzitetu u Vajomingu, smeštenom u gradu Larami (Vajoming, SAD), maloj zajednici na obroncima Stenovitih planina u kojoj studenti čine značajan deo ukupne populacije. Istraživanje se zasniva na kvalitativnoj metodologiji i terenskom radu. Ono uključuje posmatranje sa učestvovanjem tokom studija autorke na Univerzitetu u Vajomingu 2014. i 2015. godine, kao i terensko istraživanje sprovedeno 2017. godine. Rad posebno analizira značaj studentskog folklora, školskog duha i odnosa univerziteta sa lokalnom zajednicom, kao i načine na koje univerzitet odgovara na potrebe i slobode studenata. Cilj rada je da prikaže

kako se kroz različite oblike studentskog folklora proizvodi i održava osećaj pripadnosti i lojalnosti univerzitetu. Polazi se od pretpostavke da studentski folklor na američkim univerzitetima nije isključivo spontani kulturni izraz, već i rezultat institucionalno oblikovanih praksi i uslova studentskog života. U tom smislu, folklorni oblici i folklorna zajednica analiziraju se u kontekstu specifične organizacije američkih univerzitetskih gradova (kampus), studentskog doba kao karakteristične životne faze, sistema organizacije nastave koji usmerava identifikaciju ka univerzitetu u celini, kao i materijalne i simboličke proizvodnje pripadnosti koju aktivno kreiraju sami univerziteti.

Сузана Мицева

Институт за фолклор „Марко Цепенков“

Скопје, Северна Македонија

e-mail: suzanamicev@gmail.com

ORCID: 0009-0009-7524-7220

Култот на Светите Петнаесет Тивериополски Свештеномаченици низ народните преданија од 11 век до денес

Трудот „Култот на Светите Петнаесет Тивериополски Свештеномаченици низ народните преданија од 11 век до денес“ има за цел да го истражи континуитетот и пренесувањето на овој значаен христијански култ преку анализа на пишаните извори и усните народни преданија. Светите Петнаесет Тивериополски Свештеномаченици претставуваат група христијански маченици кои го ширеле христијанството во времето на римскиот цар Јулијан Отпадник, при што го загубиле својот живот во IV век во градот Струмица (Тивериопол). Нивната жртва оставила длабока трага во религиозната и културната меморија на локалното население.

Во трудот ќе се разгледуваат средновековните записи, почнувајќи од XI век, како и подоцнежните црковни и историски извори, заедно со богатата усна традиција која се пренесувала низ генерации. Посебен акцент ќе се стави на начинот на кој народните преданија

го обликувале и одржувале култот, придонесувајќи за неговата виталност и современа релевантност. Анализата ќе покаже како овој култ се вкоренил како симбол на духовен идентитет и заштитништво, при што Свештенотачниците се почитуваат како заштитници на градот Струмица, а нивниот празник, 11 декември, се одбележува како ден на градот.

Преку интердисциплинарен пристап, трудот ќе понуди увид во односот меѓу историските факти и народната имажинација, како и во улогата на култот во зачувувањето на локалната традиција и религиозната свест до денес.

Jasmina Nikolić

Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu

Beograd, Srbija

e-mail: jasminanikolic@gmail.com

ORCID: 0000-0003-1633-1608

„Čorbine čorbe čorba”: veštačka inteligencija kao evaluator Geteovog i Skotovog prevoda „Hasanaginice” u svetlu studija kulture i prevođenja

Predmet ovog rada jeste veštačka inteligencija u ulozi evaluatora književnog prevoda. Na materijalu Geteovog (1775) i Skotovog prevoda „Hasanaginice”, koji čine lanac posrednog (relejnog) prevođenja (usmeni izvorник → Fortis → Gete → Skot), model najpre upoznajemo sa savremenim traduktološkim i kulturološkim aparatom (Venuti, Basnet, Lefevr, Iven-Zohar), a potom od njega zahtevamo vrednovanje prevodâ. Dobijene ocene sistematski poredimo s postojećim naučnim sudovima, prema kodiranoj rubrici (vernost, tretman forme i metra, kulturno posredovanje, svest o relejnom karakteru izvornika, istorizacija). Uvođenjem kontrolne grane, istovetnog zadatka bez teorijskog uvoda, izdvajamo sam učinak teorije i utvrđujemo da li njeno prisustvo donosi suštinsko preuokvirivanje ili tek mehaničku primenu obrasca. Polazimo od pretpostavke da model teoriju s kraja XX veka primenjuje anahrono i deistorizovano,

procenjujući romantičarske prevodioce merilima koja su im dva veka strana, te da po pravilu ne prepoznaje da vrednuje prevod prevoda. Cilj nije vrednovanje samih prevoda, već kritičko ispitivanje mašinskog suda — onoga što on otkriva o prevodima i, podjednako, o kulturnim pretpostavkama upisanim u sam model. Rad se uklapa u temu hibridnosti: kao kulturni transfer narodne pesme i kao (post) humana metodologija folklorističkog istraživanja.

Данијела Петковић

Институт за књижевност и уметност

Београд, Србија

e-mail: petkovic.danijela@yahoo.com

ORCID: 0000-0003-1866-7148

Епски антијунак кроз призму квантних теорија

Амбивалентан положај антијунака, несавршеног епског јунака који има неке особине противника, омогућава посматрање овог типа протагонисте епских песама изван визууре класичне бинарне логике. Позиција оваквог нетипичног јунака у систему епских ликова је вишезначна, променљива, флуидна, често парадоксална и зависна од контекста и посматрача, што је полазиште за интердисциплинаран приступ, примењен у овом раду. У њему се проналазе концептуалне аналогije с моделима које примарно нуди квантна физика, а потом и дисциплине у којима је она нашла примену (нпр. квантна логика, когнитивна психологија). Показује се да квантне теорије нуде адекватне аналитичке оквире за разумевање комплексног феномена епског антијунака, те да се законитости и концепти квантне механике, као што су суперпозиција, интерференција, неодређеност перспективе итд., могу успешно применити на проучавање ликова епске поезије.

Данијела Поповић Николић

Филозофски факултет Универзитета у Нишу, Департман за србистику
Ниш, Србија

e-mail: danijela.popovic.nikolic@filfak.ni.ac.rs

ORCID: 0000-0002-0977-7284

Зла долина у процесу хибридизације вербалног дискурса

Демонолошка предања забележена на територији Запања основним поетичким одликама одговарају корпусу бележеном у различитим периодима на просторима Србије, не само на њеном југоистоку. У контексту интересовања за просторе маркиране присуством демонске силе, наративи о неколиким демонским бићима (омаја, ђаво, вампир и слично), документовани у усменим исказима, пренети су у дигитални простор. У раду се истражују карактеристике усмених наратива и њихових еквивалената у виртуелном свету. Уводни део рада посвећен је утврђивању основа употребе и значења термина хибридно, уз утврђивање граница и одлика истраживачког корпуса. Процес трансформације, адаптације и успостављања нових облика који су резултат измена условљених изменом дискурзивне праксе у дигитално посредованој комуникацији укључују не само другачије облике представљања наратива (хибридни модели: дискурс есеја, новинарског извештаја, визуелне, фото и видео секвенце, хипертекст и слично) и његово функционисање, већ и измене у комуникативном ланцу (укључивање наратера у коментарисању текста), на језичком и другим нивоима. Разликама између примарне и хибридне форме (према параметру који се тиче простора комуникације) придружују се и одређени заједнички елементи, доминантно заступљени у тематско-мотивском слоју.

Ноел Путник

Етнографски институт САНУ

Београд, Србија

e-mail: noel.putnik@ei.sanu.ac.rs

ORCID: 0000-0002-9233-2605

Змијски цар са ролексом: хуманоидни рептили као савремени мит о скривеној елити

У обиљу урбаних легенди посредованих интернетом и друштвеним мрежама уочавају се и оне о тзв. хуманоидним рептилима, интелигентним бићима која се прерушавају у људе и заузимају високе позиције моћи, док њихове политичке, финансијске и медијске елите тајно управљају светом. Такви наративи често се јављају у оквирима теорија завере и могу се тумачити као фолклорне творевине у којима се прожимају и преобликују различите традиције. У њиховој основи распознајемо трагове древних митова о змијоликим божанствима (нпр. Кедалкоатл, Наге), елементе езотеријских учења (нарочито теозофске теорије о коренским расама), аспекте НЛО митологије, утицаје научне фантастике – све то обједињено концептуалним оквирима конспиролошких теорија о владарима света. Теоретичари завере попут Дејвида Ајка кључно су допринели глобалној популаризацији таквих наратива. С појавом интернета они постају вирални и уграђују се у шири *anti-establishment* дискурс. У раду анализирам различите аспекте формирања овог антрополошког мотива с обзиром на његов социјално-културни и антрополошки значај. Укрштајући фолклорни мотив злог бића које потајно угрожава људе, традиционалне териоморфне обрасце и читав низ савремених митологема, уз све могућности партиципације коју нуде интернет и дигиталне технологије, наративи о хуманоидним рептилима могу се тумачити као савремени мит о страху од моћи, друштвеној анксиозности и покушају стицања симболичке контроле над претећим и хаотичним светом у којем живимо.

Sonja Radivojević

Etnografski institut SANU

Beograd, Srbija

e-mail: sonja.radivojevic@ei.sanu.ac.rs

ORCID: 0000-0002-8381-6077

Digitalni folklor savremenog dejtinga: etnografska analiza kratkih video-narativa o partnerskim odnosima na Instagramu

Ovaj rad bavi se analizom onlajn narativa o partnerskim odnosima, koji se plasiraju putem kratkih video sadržaja, takozvanih *reelsova*, koje posmatram kao oblik digitalnog folkloru i didaktički žanr. Metodološki okvir rada zasnovan je na digitalnoj etnografiji, dok se u teorijskom pogledu rad oslanja na kritičko čitanje koncepta transformacije intimnosti. U radu se razmatra na koji način korisnici Instagrama, kao jednog od najpopularnijih socijalnih medija, putem ovih kratkih video-formata prenose, oblikuju i transformišu norme o partnerskim odnosima, intimnosti, rodnim ulogama i komunikaciji. Posebna pažnja posvećena je popularnim obrascima ponašanja i nepisanim pravilima u različitim fazama odnosa, kao i fenomenima poput *situationshipa*, *ghostinga*, *red flegova* (...), karakterističnim za savremene partnerske odnose. Cilj rada jeste da prikaže kako digitalni prostor postaje prostor za proizvodnju i cirkulaciju *znanja* o partnerskim odnosima, i njihovoj transformaciji, istovremeno istražujući transformacije folkloru u savremenom digitalnom okruženju.

Немања Радуловић

Филолошки факултет Универзитета у Београду

Београд, Србија

e-mail: nem_radulovic@yahoo.com

ORCID: 0000-0001-6572-0787

**Страно тело између два света.
Један детаљ из *Пута у Далмацију***

Поглавље о животу и обичајима „Морлака” Фортисовог *Пута у Далмацију* (1774) садржи и неке елементе физичке антропологије који су одмах изазвали полемику између Фортиса и Ловрића, а који су привукли пажњу и каснијих истраживача. Они су интерпретирани унутар категорија антропологије и имагологије. Овог пута посматраћемо их као део традиционалног мотивског фонда фолклорних наратива. На тај начин отвара се могућност за увођење концепта хибридности у читање овог извора. На једном нивоу, сам опис изгледа може се разумети као хибридан (у смислу укрштања две категорије, људске и нељудске). На другом нивоу, пут којим се мотиви преносе у једно путописно дело спољног посматрача, странца, открива неке шире процесе у контакту две културе (италијанске и „морлачке”) који би се могли описати и као хибридни.

Здравко Ранисављевић

Факултет музичке уметности

Београд, Србија

e-mail: ranisavljevicz@yahoo.com

ORCID: 0000-0002-7873-2098

Хибридност у српском кореографисаном фолклору: случај Ансамбла народних игара и песама Србије „Коло”

Ансамбл народних игара и песама Србије „Коло” у актуелном социокултурном контексту препознаје се као својеврстан стожер српског националног идентитета. Ова републичка установа културе основана је 1948. године, а први директор и кореограф установе, Олга Сковран, поставила је постулате сценског стваралаштва и интерпретације традиционалних плесова код нас. Развој плесне истраживачке делатности у Србији у последњем кварталу 20. века, као и етнокореолошка едукација плесача аматера под окриљем Центра за проучавање народних игара Србије при Факултету музичке уметности у Београду, почевши од 1990. године, рекреирали су праксу српског кореографисаног фолклора. Етнокореолошким усмеравањем сценског стваралаштва и интерпретације ка представљању нематеријалног културног наслеђа, пре него ка развоју уметничког дискурса, домаћи кореографисани фолклор сукуесивно је стекао значење медијума за очување српског националног идентитета. За то време, стваралачка и, посебно, извођачка пракса у Ансамблу „Коло” задржале су иницијалне постулате Олге Сковран, чувајући препознатљиву плесну естетику као својеврсно хибридно наслеђе установе. У раду се разматрају основне карактеристике плесне естетике заступљене у Ансамблу „Коло”, обухватајући кинетичке, музичке, режијске и друге интегралне аспекте стваралачке и интерпретативне праксе, који је на релацији између нематеријалног културног наслеђа и савременог стваралаштва обликују као хибридну. Посебан циљ рада јесте детабуисање актуелног националног значења Ансамбла „Коло” у ширем социокултурном контексту.

Miloš Rašić

Etnografski institut SANU

Beograd, Srbija

e-mail: milos.rasic@ei.sanu.ac.rs

ORCID: 0000-0001-6871-5553

Od terena do vitrine: privatne kolekcije kao alternativni režimi muzealizacije „narodne nošnje”

Poslednjih desetak godina u Srbiji primetan je porast interesovanja za privatno kolekcionarstvo autentičnih primeraka „narodne nošnje”. Naime, pojedinci različitih profesionalnih profila, uglavnom van etnološke struke, obilaze terene, buvljake i internet aukcije radi kupovine „narodne nošnje”, potom formiraju privatne zbirke i učestvuju na izložbama i smotrama. Premda su ove prakse sve prisutnije, do sada nisu bile predmet antropoloških i folklorističkih istraživanja.

Polazeći od koncepta kulturne biografije stvari (Igor Kopitof) i drugog života „narodne nošnje”, koji sam razvio u prethodnim istraživanjima, u ovom izlaganju pomenute kolekcije posmatram kao alternativne režime muzealizacije. Iako „narodna nošnja” ovde ne postaje muzejski eksponat u institucionalnom smislu, ona prolazi kroz slične procese selekcije, čuvanja, katalogizacije, izlaganja i simboličkog vrednovanja. Stoga me interesuje kako se kroz ove prakse proizvode specifični muzeološki efekti i novi režimi kulturne vrednosti predmeta. Posebnu istraživačku pažnju posvetiću pitanjima autentičnosti, ekspertize, prestiža i simboličkog kapitala, te načinima na koje kolekcionari sebe pozicioniraju kao „čuvare tradicije” i proizvođače kulturnog nasleđa izvan institucionalnih okvira muzeja i naučnih ustanova.

Izlaganje je zasnovano na preliminarom etnografskom istraživanju koje uključuje polustrukturirane intervjue sa kolekcionarima „narodne nošnje”, kao i analizu njihovih praksi sakupljanja, izlaganja i upotrebe ovih predmeta. Pokazaću kako „narodna nošnja”, pored muzejskih institucija, opstaje i kroz privatne kolekcije i vernakularne prakse čuvanja, u kojima se značenja neprestano pregovaraju između kulturnog nasleđa, tržišta, nostalgije i savremenih identitetskih politika.

Марко Стојановић

Етнографски музеј у Београду

Београд, Србија

e-mail: marko.stojanovic@etnografskimuzej.rs

ORCID: 0009-0004-0075-5021

Интегрисање елемената фолклора у етнографске поставке о култури привређивања – пример изложбе „Рука, мука и наука”

Стандардна етнографска музеологија не препознаје блиске везе између домена народне културе привређивања и (такође стандардизованог) домена фолклорног стваралаштва. Сходно томе, пољопривредне активности, процедуре, модели и структуре, били су укључени у превасходно представљање музејских предмета, алатки и справа као материјализованих културних сведочанстава, док су се мисаоним изражајима народног стваралаштва бавили други домени етнографских поставки. Пројекат „Рука, мука и наука”, који у начелу говори о народној култури привређивања, у концепт и поруку интегрисао је и конкретне изражаје наивног сликарства, народних изрека, наратива, као и један етномузички конструкт везан за тему. Утемељивање је засновано на томе да је поменута изложба суштински посвећена људима који су културом привређивања обликовали свој свакодневни живот, поготово процесима које су им у другој половини 20. века донели нова држава, друштвени систем и окружење. Мисаони процеси којима су припадници традиционалних заједница то окружење доживели, прихватили и преобликовали, свакако се могу препознати у одређеним изражајима фолклорног стваралаштва. Наивна уметност, народне изреке, наративи и друго, управо својим садржајима у изложбеној повезници са народним привређивањем представљеним „Руком, муком и науком” указују на то да етнографска музеологија може и на тај начин да представи колективно памћење и културни идентитет одређене заједнице.

Бошко Сувајџић

Филолошки факултет Универзитета у Београду

Београд, Србија

e-mail: boskosuvajdzic65@gmail.com

ORCID: 0000-0001-5305-7551

Битије и име српско проф. др Снежане Самарџије

Професорка Снежана Самарџија је, без сумње, данас водећи фолклориста код нас. Готово цела библиотека фолклористичких студија и монографија представља потврду високих научних и стручних квалитета њеног рада на проучавању српских усмених умотворина. Томе посебно доприноси капитално трокњижје о усменој епској поезији под насловом *Битије и име српско*, које је објављено 2025. године (Албатрос плус). У раду ће бити речи о целокупној научној академској делатности проф. Снежане Самарџије.

Веселка Тончева

Институт за етнологија и фолклористика с Етнографски музеј – Българска академия на науките

София, България

e-mail: vestonch@gmail.com

ORCID: 0009-0007-6103-6647

**Динамика и хибриднаост в песенната култура
от края на XIX и началото на XX в.**

**(наблюдения върху сбирките на Л. Куба
„Písňe makedonské“ (1928) и „Písňe bulharské“ (1929)
от поредицата „Slovanstvo ve svých zpěvech“)**

Текстът е ориентиран към проявленията на хибриднаост в песенната култура от края на XIX и началото на XX век чрез наблюдения върху две сбирки на чешкия фолклорист и художник Лудвик Куба – „Македонски песни“ (1928) и „Български песни“ (1929).

В основата на текста стои разбирањето, че в разглежданиј период песенната култура се развива в условјата на засилени социални и културни промени, които благоприятстват взаимодействието между градската и селската среда, между авторското и фолклорното, между българското и европейското. Тези сфери съществуват паралелно, но и активно си влияят, създавайки междинни форми и нови типове песенност, които могат да бъдат мислени като част от по-широките явления на културна хибридизация, свързани с модернизацията, миграциите и навлизането на западноевропейски модели.

На анализ ще бъдат подложени песенни образци, записани и обработени от Лудвик Куба, при които традиционната мелодика е осмислена със средствата на западноевропейската хамония, и е представена с клавирен съпровод. Този подход може да бъде разглеждан като форма на културно посредничество, но и като трансформация, при която оригиналните характеристики на народната песен се пречупват през естетическите норми на друга музикална традиция. Песенните сборки на Куба могат да бъдат интерпретирани като свидетелство за време, в което културните граници вече не са така строго фиксирани, а динамично се преговарят и преосмислят.

Ђорђина Трубарац Матић

Етнографски институт, САНУ

Београд, Србија

e-mail: djordjina.trubarac@ei.sanu.ac.rs

ORCID: 0000-0002-3961-9738

***Соку баћи вира* илити о настајању и хибридности феномена савременог глобалног дечјег фолклора**

Током последњих петнаестак година, у Србији се међу предшколском децом и основцима одомаћила игра под називом *Соку баћи вира*. Ради се о игри која представља комбинацију тапшалице и игре на испадање. Може имати неограничени број

учесника који треба правилно да изведу серију дефинисаних покрета уз певање песмице чији текст се састоји од три речи из самог наслова игре. Испадају учесници који погреше све док не остане само један, који је уједно и победник. Указује на порекло ове дечје игре и на сложене путеве њеног преношења од микро дечјих заједница у Бразилу, где *Soco bate vira* спада у једну од општепознатих традиционалних дечјих тапшалица (*jogos de mão*), преко низа посредника из сфере продукције дечјих ТВ програма, дечје дискографије, индустрије масовног туризма и дечјих интернет садржаја, који су – уз извесне модификације саме игре – направили од ње планетарни дечјефолклорни феномен, који се у Србији јавља у овом модификованом облику. Указује се на медијско, дигитално и профитно мотивисано посредовање у преношењу и обликовању феномена својеврсног глобалног дечјег фолклора, чије рађање је могуће уочити у савремености, као и на његову изразиту хибридноћ.

Jelena Ćuković

Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu

Beograd, Srbija

e-mail: jelena.cukovic@f.bg.ac.rs

ORCID: 0000-0003-2061-5232

Materijalizacija ratnog folkloru u ekološkom aktivizmu: „štab” kao vernakularna praksa otpora u Gornjim Nedeljicama

Rad analizira načine na koje se elementi ratnog folkloru (najčešće reference na iskustva iz Velikog rata) preuzimaju i reinterpetiraju u savremenom ekološkom aktivizmu, te kako se ovi simbolički obrasci materijalizuju kroz vernakularne prakse. Na primeru brvnare označene kao „štab” u Gornjim Nedeljicama, rad pristupa materijalnom folkloru kao procesualnom i kontekstualnom fenomenu, fokusirajući se na praksu izgradnje, upotrebe i simboličkog označavanja ovog prostora. Polazeći od savremenih pristupa folkloru materijalne kulture, „štab”

se sagledava kao mesto u kome se materijalno i nematerijalno prepliću: objekat funkcioniše kao nosilac i generator narativa, kolektivnog sećanja i društvenih odnosa. U tom smislu, brvnara predstavlja performativni prostor u kome se istorijski imaginarijum borbe i otpora premešta u savremeni politički kontekst, kroz svakodnevne prakse okupljanja, komunikacije i identitetske artikulacije. Referat će se osloniti na argument da ovakve prakse proizvode specifičan oblik savremenog materijalnog folklora, u kome vernakularna arhitektura postaje sredstvo simboličke artikulacije, ali i aktivni učesnik u konstituisanju zajednice, sećanja i otpora.

Бранко Ђупурдија

Филозофски факултет Универзитета у Београду

Београд, Србија

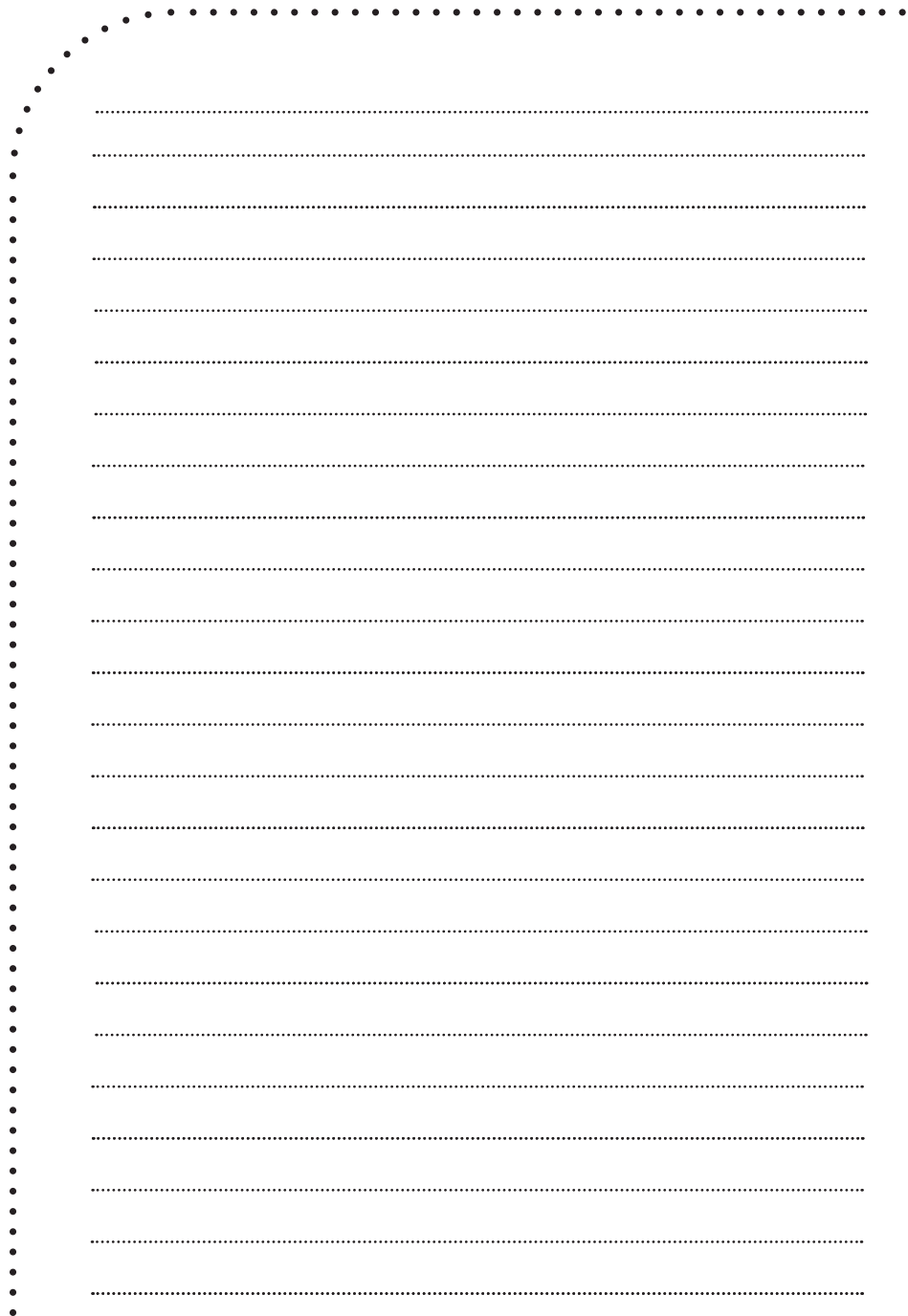
e-mail: cupurdija.d.branko@gmail.com

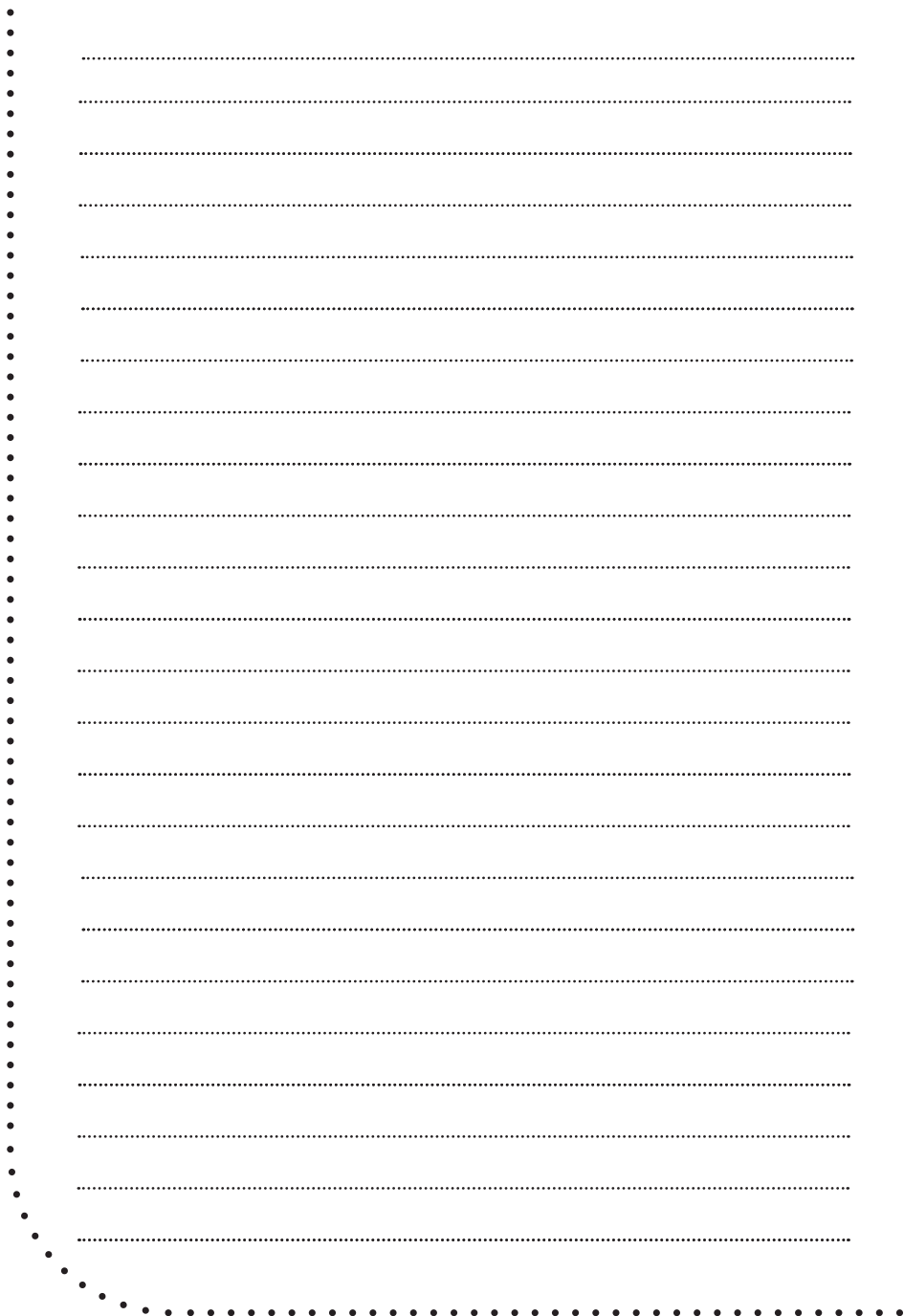
Први звуци рокенрола у Бајмоку. Организовање и значај наступа вокално-инструменталног оркестра Апачи 1964/65. године

Први оркестар популарне музике, ВИС Вихори, кога су чинили припадници мађарске националне мањине, наступао је у Бајмоку од 1961–1967. године. Група није наступала од септембра 1964. до марта 1966. године због одласка двојице чланова на одслужење војног рока (ЈНА). Пре ове паузе изводила је забавне песме, свирала џез, твист и друго, а после паузе и рокенрол. Управо у време те паузе десетак младића, припадника српске заједнице, старином готово искључиво Дрежничана, организује наступ ВИС Апачи из Суботице, који свира две ноћи у Бајмоку, за дочек Нове 1965. године. Са њиховим наступом огласили су се први звуци рокенрола у Бајмоку, у Великој сали Спортског друштва Партизан. Задатак овог рада је: да истражи како је до тога дошло, односно да установи ко је био организатор (данас бисмо рекли: менаџер) тог посла, као и персонални састав групе организатора; да установи, уколико је могуће, потпун персонални састав чланова

бенда и њихов репертоар; и, напoкoн, да укаже на значај који је ангажман oрганизатора имаo пo стање традиционалних народних песама и игара у њиховој локалној српској заједници. Показало се да је поменути ангажман oрганизатора изнедриo првo од три менаџерска имена у поп и рок музици, од којих је једно имало републички, ако не и југословенски значај.

[illegible]

Међународни научни скуп
„Савремена српска фолклористика 17”
Тршић, 2–4. октобар 2026.

На корицама:
Псоглав, *Нирнбершка хроника* (1493)
Вез срмом на женском појасу из Косовске Каменице

CIP - Каталогизација у публикацији -
Народна библиотека Србије, Београд

398(048)
821.09:398(048)
930.85:39(048)

МЕЂУНАРОДНИ научни скуп Савремена српска фолклористика (17 ; 2026 ; Тршић)

Књига апстраката ; и Програм скупа = Book of abstracts ; and Conference program / Међународни научни скуп Савремена српска фолклористика 17, Тршић, 2-4. октобар 2026. = International Scientific Conference Contemporary Serbian Folkloristics 17, Tršić, October 2-4, 2026 ; [уреднице Марина Младеновић Митровић, Ана Банић Грубишић]. - Београд : Удружење фолклориста Србије : Универзитетска библиотека “Светозар Марковић” : Институт за књижевност и уметност ; Тршић : Научно-образовно културни центар “Вук Караџић”, 2026 (Београд : Copy studio). - 75 стр. ; 20 cm

Апстракти на више језика. - Тираж 60.

ISBN 978-86-7301-241-4 (УБСМ)

а) Фолклористика - Апстракти б) Књижевност - Апстракти

COBISS.SR-ID 200869897

УФС

УДРУЖЕЊЕ
ФОЛКЛОРИСТА
СРБИЈЕ

Универзитетска библиотека
„Светозар Марковић”

Институт за књижевност и уметност

Научно-образовно културни центар
„Вук Караџић”, Тршић